Iskra

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD ISKRA

Številka 10 — Leto XXIII — 17. marec 1984

Poslovni rezultati SOZD Iskra v preteklem letu

Osnovne značilnosti Iskrinih poslovnih rezultatov so v letu 1983 podobne, kot veljajo za rezultate celotnega jugoslovanskega gospodarstva, kjer tako proizvodnja kot menjava s tujino zaradi izjemno težavnih gospodarskih razmer nista potekali po zastavljenih načrtih. Pomanjkanje deviz, naraščajoča nelikvidnost in preštevilne spremembe pogojev gospodarjenja v teku leta so povzročile, da je bila proizvodnja slabo oskrbovana tako glede količine repromaterialov kot njihove kvalitete, kar je močno omejevalo njeno rast in hkrati tudi rast izvoza, povečale pa so se tudi izgube.

Tako tudi v Iskri ne moremo biti povm zadovoljni tako s proizvodnimi kot di z izvoznimi rezultati. Proizvodnja bila realizirana v višini 93 % letnega ograma in izvoz 86 %, pri čemer je šlo do izpada predvsem pri izvozu na hrinško področje, medtem ko je izvoz konvertibilno področje le neznatno ostal za planirano vrednostjo, saj je o doseženo 98,8 % letne obveznosti. endar je Iskra, kljub nedoseganju ih začrtanih ciljev, zaključila leto 83 z dokaj ugodnimi poslovnimi retati, ki so nad jugoslovanskim in slonskim povprečjem. Tako proizvoda kot izvoz sta bila skozi vse leto v potu in ob zaključku leta je fizični obseg oizvodnje (po stalnih cenah) za ,4 % presegel obseg proizvodnje iz a 1982, celotni izvoz se je povečal za 5 % konvertibilni kar za 27,3 %, doen pa je bil tudi zadovoljiv finančni zultat.

Na jugoslovanskem nivoju je bila oizvodnja skozi vse leto v zastoju, časno tudi v upadu, šele v zadnjem artalu je prišlo do rahle oživitve, ki prispevala k temu, da je bil ob zakku leta 1983 dosežen 1,3 % porast de na leto 1982. Slovensko gosporstvo je dosezalo skozi vse leto neko o boljše proizvodne rezultate, kot so kazali na nivoju vse Jugoslavije, cetni porast pa je dosegel 3,7 %. Pri n je imela pomembno vlogo prav ektroindustrija, saj je znašal njen cetni porast (po metodologiji Zavoda statistiko SRS) 9,3 %, po isti metologiji izračunan Iskrin porast pa kar ,4 %.

Tudi na izvoznem področju je Iskrin zultat znatno nad povprečjem tako goslovanskega kot tudi slovenskega spodarstva. Po podatkih Gospodare zbornice Jugoslavije je bilo v Jugoviji doseženo za 9.933 mio $ izvoza, r pomeni za 3,3 % manjši izvozni reltat kot v predhodnem letu, od upne izvozne vrednosti pa je bilo kar č kot polovica doseženo z izvozom promateriala. Izvoz na konvertibilno področje se je povečal za 13,5 % in je dosegel 6.270 mio $ izvoz na klirinško področje pa je bil manjši za 17,1 % in je vrednostno dosegel 3.643 mio $.

Slovenija je izvozila za 2.079 mio $ in tako za 1,9 % presegla vrednost izvoza v letu 1982. Izvoz elektroindustrije je znašal 351 mio $, porast glede na predhodno leto pa 10,6 %. Iskrin izvoz z vrednostjo 214 mio $ predstavlja tako 10,3 % vsega slovenskega izvoza in kar 61,0 % izvoza slovenske elektroindustrije. Vsa jugoslovanska elektroindustrija je izvozila za 979 mio $, Iskrin delež v tej vrednosti pa znaša 21,8 %.

Ves jugoslovanski uvoz je v letu 1983 dosegel 12.347 mio $, v njem slovenski uvoz 2.284 mio $. Jugoslovanski uvoz je tako za 2.214 mio $ presegel izvoz. Značilno pri tem pa je, da je jugoslovanska elektroindustrija zabeležila presežek izvoza nad uvozom in to v vrednosti 416 mio $, v kateri znaša Iskrin presežek 100 mio $, oziroma 24 %.

Uvoz je v Iskri dosegel 114 mio $, od tega uvoz repromateriala 110 mio $, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom povečanje za 10,6 %, v primerjavi z letnim planom pa 84 %. Zanemarljiv je bil uvoz opreme. Ta je znašal le 4 mio $, kar predstavlja le 3,8 % vsega Iskrinega uvoza in slabih 45 % vrednosti iz predhodnega leta. Uvoz opreme se je v letu 1983 zmanjšal v vsej Jugoslaviji, vendar ne v tolikšni meri, saj je bila uvožena v vrednosti 1.838 mio $, kar pomeni 81 % v primerjavi z letom 1982 in 15 % celokupnega uvoza v 1983.

Finančne rezultate so v letu 1983 močno krojile cene, saj so se cene industrijskih izdelkov (po podatkih Zavoda za statistiko SRS) dvignile v povprečju za 30,6 % v primerjavi z letom 1982 in cene na drobno kar za 40,4 %. Celotni prihodek je v Iskri tako porastel kar za 50,6 % in je dosegel 81,0 mrd din. Vendar so materialni stroški porastli še bolj in to za 53,6 % ter so z vrednostjo 53,3 mrd din zavzeli 65,8 % celotnega prihodka.

(Nadaljevanje na 2. strani)

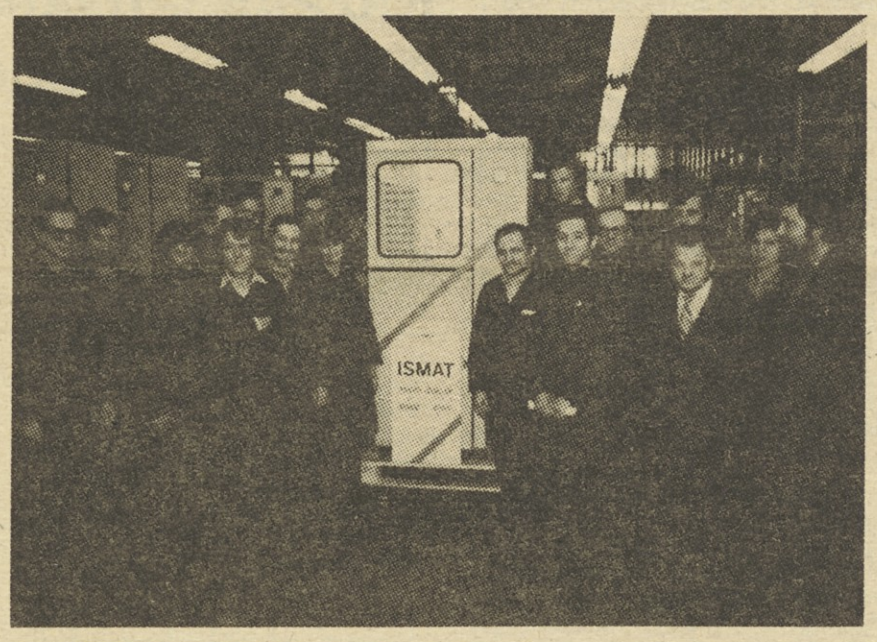

Tisoči ISMAT.

ISMAT 1.000

Proizvodni uspehi terjajo vse več napora, zato jih tudi vse bolj cenimo. Torej ni presenetljivo, da se je v TOZD Avtomatske naprave v petek, 17. februarja kot blisk razširila novica, da je v merilnici tisoči kos Ismat 2, pozicionirnega krmilja za revolverske stružnice.

Iz tovarne se je novica razširila v TOZD Razvojni inštitut in Trženje: vsi, ki so kakorkoli sodelovali pri realiziranju tega izdelka, so se v kratkem času zbrali okrog jubilejnega izdelka in marsikdo se je spomnil napornih proizvodnih akcij, ki smo jih organizirali, ko smo morali v zadnjem trenutku pokrivati kasnitve, ki so se v teh šestih letih neprestano kopičile predvsem zaradi kroničnih težav pri dobavi gradiv, tako uvoznih kot domačih.

Tisoč programatorjev Ismat 2 pomeni namreč za AVN in DO Avtomatiko veliko več kot 12 milijonov dolarjev izvoza v Sovjetsko zvezo. To so priče temeljitega razvoja na področju avtomatizacije v industriji, številnih uspešnih substitucij uvoznih gradiv, domiselnih racionalizacij v proizvodnji, izpiljenega proizvodnega procesa, dovršenega testiranja in kontrole kvalitete, predvsem pa dokaz sposobnosti realizacije s strani celotnega kolektiva. Ostri dobavni roki in težavni pogoji na tržišču reprodukcijskega materiala so nas pri realizaciji marsikatere serije programatorja Ismat privedle v situacijo, da smo morali združiti vse sile, da bi v skrajnem roku in kvaliteti, ki jo zahtevajo profesionalne naprave za avtomatizacijo v industriji izdobavili pogodbene količine.

Praktikanti in štipendisti ter režijski delavci iz vseh služb so z zanosom po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Univerza v združenem delu

V organizaciji Univerze Edvarda Kardelja iz Ljubljane, Univerze v Mariboru in Gospodarske zbornice Slovenije je bilo minuli četrtek in petek v Ljubljani posvetovanje na temo Univerza v združenem delu. Po uvodnih referatih rektorja Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani Iva Fabinca in predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Marka Bulca so udeleženci (več kot dvesto) poslušali referate petih tematskih skupin. V prvi skupini so obravnavali univerzo in razvoj raziskovalne dejavnosti, druga skupina je obravnavala tematiko univerze in družbenega načrtovanja visokega izobraževanja, tretja skupina je zajemala programiranje in uresničevanje vzgoje in izobraževanja na univerzi, medtem ko je četrta skupina posvetila pozornost družbeno ekonomskim odnosom na univerzi, med univerzo in drugimi deli združenega dela, peta skupina pa je obravnavala kadrovsko stanje na univerzi in perspektive razvoja.

Namen posvetovanja je bil predvsem v analizi dosežene stopnje preobrazbe vzgojno izobraževalne in znanstveno raziskovalne dejavnosti obeh univerz in njene povezanosti s potrebami združenega dela. Nadalje je tekla beseda in dogovarjanje o nadaljnjih poteh preobrazbe znanstveno raziskovalnega in vzgojno izobraževalnega dela na visokošolskih organizacijah in usklajevanje te dejavnosti s sodobnimi razvojnimi prizadevanji združenega dela. In končno, posvetovanje je posvetilo posebno pozornost tudi načrtovanju temeljnih smeri dolgoročnega razvoja znanstveno raziskovalnega in vzgojno izobraževalnega dela na univerzah in na visokošolskih organizacijah.

Posvetovanje je torej na plenarnih sejah in skupinah obravnavalo vlogo univerze v sedanjih tokovih našega družbenega razvoja in dalo poudarek univerzi kot delu širšega družbenega, znanstvenega, vzgojnoizobraževalnega in kulturnega prostora. Govora je bilo o univerzi v procesu družbenega razvoja in gospodarske stabilizacije, o razvoju znanosti in kulture ter izobraževanju visoko specializiranih strokovnih kadrov, kar je temeljna funkcija univerze. Dalje so še razpravljali o temeljnih dejavnikih razvoja univerze kot socialnih, gospodarskih, znanstvenih in kulturnih dejavnikih, o družbenem planu in načrtovanju razvoja univerze ter o oblikah sodelovanja z univerzami v Jugoslaviji in v svetu.

D.Ž.

V Iskri smo podpisali samoupravni sporazum o izračunu družbeno priznanih reprodukcijskih potreb

Ob podpisu samoupravnega sporazuma.

Potem ko je Interesna skupnost Jugoslavije za gospodarske stike s tujino končno le potrdila SOZD Iskra kot samostojno reprodukcijsko povezavo, so pooblaščeni predstavniki Iskrinih delovnih organizacij v torek, 13. marca podpisali Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za skupni izvoz, o določitvi družbeno priznanih reprodukcijskih potreb in o razporeditvi dela deviz za reprodukcijske potrebe na posamezne udeleženke v Iskri.

Po številnih, pogosto tudi neskončnih posvetovanjih, dogovorih, sklepanjih, zahtevah, pritožbah in pa tudi po izbruhih posameznih regionalnih gospodarskih struktur, je Slovenija končno le dobila štiri samostojne reprodukcijske povezave — Iskro, Gorenje, IMV in Slovenija papir. Zaključna repro celota Iskre, Gorenja in Tovarne kolektorjev iz Idrije v Beogradu torej ni bila prejeta. Interesna skupnost je na svojo pobudo razbila to celoto in potrdila Iskro in Gorenje kot samostojni obliki.

Takoj po tej odločitvi smo v Iskri pripravili osnutek Samoupravnega sporazuma o, če ga na kratko imenujemo izračunu družbeno priznanih repropotreb. Osnutek so najprej preučili na skupnem sestanku predstavniki Iskrinih delovnih organizacij, kot že rečeno pa so nato ta dokument podpisali v torek, 13. marca, že v sredo pa so ga izročili v Beogradu ISEOT.

Sporazum poudarja, da je Iskra pomembna poslovna celota v okviru jugoslovanske elektrokovinske industrije in zato predlaga ISEOT Jugoslavije, da določi Iskri del deviz, ki nam pripadajo v skladu z Zakonom o spremembah indopolnitvah zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino.

Dokument podčrtuje, da bodo Iskrine delovne organizacije povečale letos konvertibilni izvoz za petino, to pa je v skladu s projekcijo jugoslovanske plačilne in devizne bilance za letos.

V skladu z zakonodajo znašajo družbene priznane reprodukcijske potrebe za SOZD Iskra 88 % — za plačilo fiksnih in garantiranih obveznosti iz tujih kreditov, ki dospejo v plačilo v tekočem letu 20 % od celotnega izvoza, priliva storitev in drugega neblagovnega priliva ter 68 % za uvoz blaga in storitev ter druge neblagovne odlive, v konvertibilnih devizah.

Razlika med omenjenimi 88 % in pa 45,9 %, s katerimi zdaj dejansko razpolaga od svojega priliva, je torej 42,1 % in do te razlike bi morala Iskra imeti pravico nakupa deviz na enotnem jugoslovanskem deviznem trgu. V absolutnem znesku v dinarjih je to 8,274.598.123,10. Ti izračuni o možnostih nakupa deviz bodo narejeni za vsako četrtletje, zdaj pa je samo še vprašanje, kdaj in kako bo to devizno tržišče delovalo.

Lado Drobež

DO ŠIROKA POTROŠNJA

O računalniškem vodenju proizvodnje nič več načelnih razglabljanj!

Prvi sestanek projektne skupine za uvajanje programskega paketa »Proizvodni materialni planski sistemi« (PMPS) v TOZD DO Široka potrošnja je bil v Iskrini poslovni hiši v ponedeljek, 12. marca. Ta dan bi lahko označili za prelomnico pri uvajanju avtomatizirane obdelave podatkov DO Široka potrošnja.

Vendar naj pred razgrnitvijo dela projektne skupine na prvem sestanku (udeležili so se ga vodje organizacijskih služb, tehnologi in vodje skladišč temeljnih organizacij Široke potrošnje) pregledamo dosedaj opravljeno delo pri uvajanju sodobnih poslovno-informa-

(Nadaljevanje na 3. strani)

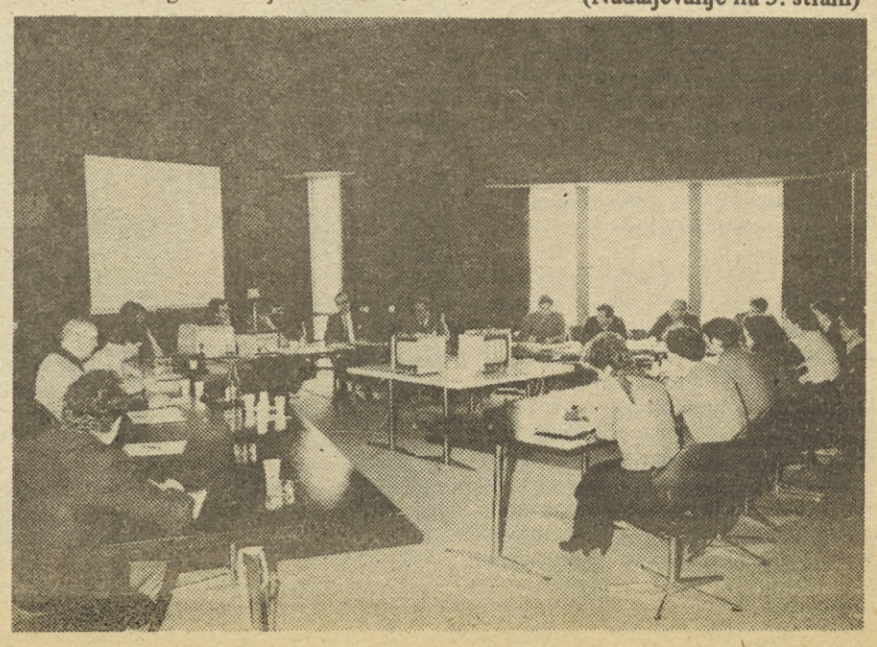

S sestanka projektne skupine DO Široka potrošnja.

Poslovni rezultati SOZD Iskra v preteklem letu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Dohodek je porastel za 46 %, dosegel je 25,3 mrd din, oziroma 31,2 % celotnega prihodka.

V teku leta 1983 so se nekatera razmerja v razporejanju dohodka izboljšala, saj se je postopoma zmanjševal delež za skupno in splošno porabo, ki je ob zaključku leta 1983 tako nekoliko manjši, kot leto poprej. Vendar pa so občutno porastle obresti. Te so ob zaključku leta 1982 zavzele 13,5 % dohodka, ob zaključku 1983 pa kar 18,6 %. V enem letu so porastle kar na dvakratno višino (indeks 201,7) in so dosegle 4,7 mrd din. S to višino so obresti za 36% presegle vrednost ustvarjene akumulacije oziroma za 1,2 mrd din.

Za čisti dohodek je ostalo 14,7 mrd din oziroma 58 % ustvarjenega dohodka, kar je manj kot v letu 1982, ko je čisti dohodek znašal 63 % dohodka. To je narekovalo tudi nekoliko slabšo delitev v sklade kot je bila dosežena v letu 1982, kljub temu pa so bila dosežena z družbenim dogovorom določena razmerja delitve. Sredstva za bruto osebne dohodke so porastla za 33,5%, glede na preteklo leto, kar že predstavlja dogovorjeno zaostajanje za porastom dohodka in zaostajanje za porastom čistega dohodka. Vendar je potrebno omeniti, da so v letu 1983 veljale višje stopnje prispekov in davkov iz osebnih dohodkov kot leto poprej in da je porast čistih osebnih dohodkov zato še nižji.

Poslovni sklad je dosegel vrednost 2,4 mrd din in je za 21 % večji od predhodnega leta, njegov delež v dohodku pa je nekoliko nižji kot leto poprej. Izjemno se je povečal rezervni sklad in to več kot na dvakratno višino, saj je v letu 1982 znašal 395 mio din, v letu 1983 pa 917 mio din. Tako je tudi njegov delež v dohodku nekoliko porastel. Akumulacija, ki poleg teh dveh skladov vključuje še amortizacijo nad predpisano stopnjo, je tako dosegla 3,5 mrd din, kar pomeni 38,7% povečanja v primerjavi s predhodnim letom. S tem je bil v letu 1983 dosežen pri akumulaciji višji porast kot pri čistem dohodku (34%) vendar pa znatno nižji porast kot pri dohodku (46 %), zato je udeležba akumulacije v dohodku glede na leto 1982 upadla in sicer iz 14,4 % na 13,7 %.

Izgub je nekaj več, kot jih je bilo izkazanih leto poprej. Medtem ko so ob zaključku leta 1982 izkazale izgubo 3 TOZD v skupni višini 170 mio din, so jo izkazale ob zaključku leta 1983 4 TOZD v skupni višini 213 mio din in sicer TOZD Radio relejni in navigacijski sistemi (DO Elektrozveze) v višini 41 mio, TOZD Žarnice (DO Avtoelektrika) v višini 28 mio, TOZD Gospodinjski aparati v višini 94 mio in TOZD Radijski sprejemniki (Oba DO Široka potrošnja) v višini 50 mio din.

V letu 1983 je bilo v SOZD Iskra povprečno 31.699 zaposlenih, kar pomeni 2,8 % več kot v preteklem letu. Čisti mesečni osebni dohodek na delavca je v povprečju znašal 19.116 din, kar pomeni 29,6 % povečanje glede na leto 1982. To so nekoliko višji porasti, kot sta jih zabeležila tako slovenska industrija kot slovenska elektroindustrija. V industriji se je povečalo število zaposlenih za 1,5 % v elektroindustriji pa za 1,7 %. Vendar pa je Iskra dosegla tudi sicer večjo gospodarsko rast, saj je produktivnost, merjena s količino proizvodnje na delavca, kljub nekoliko večjemu porastu zaposlenih, dosegla 15,2 %.

Podatki o poslovanju v letu 1983 kažejo na to, da Iskra sledi današnjemu imperativu gospodarskega razvoja, to je k povečanju proizvodnje in k povečanju izvoza in da doseza pri tem tudi pomembne uspehe. Prav tako je iz podatkov razvidna pripravljenost organizacij za stabilizacijsko gospodarjenje, ki se odraža v dokaj ugodnem porastu akumulacije. Kljub temu pa se pri poslovanju slabšajo nekatera bistvena razmerja kot posledica zelo zapletenih gospodarskih pogojev. Predvsem se je v letu 1983 močno povečala zadolženost in nelikvidnost. Cene nekaterim osnovnim surovinam so se namreč dvignile tudi za 100 in več procentov, celotna cenovna politika pa je bila naravnana na hitrejšo rast cen surovinam in repromaterialom kot končnim izdelkom. To in pa drag uvoz sta močno povečala najeta posojila, hkrati pa se je močno povečala tudi obrestna mera in osiromašila finančni rezultat.

Možnost kompenziranja je ostala samo še pri osebnih dohodkih, ki imajo tudi največ zaslug pri porastu akumulacije, vendar na račun močnejšega realnega padca, saj so bili življenjski stroški v decembru 1983 v primerjavi z decembrom 1982 višji za 60 %. Po odvodu sredstev za nerazvite in drugih obveznih združevanj iz akumulacije ter po odplačilu anuitet dolgoročnih kreditov pa ostaja tako majhen delež razpoložljivih sredstev, da ponekod ne zadoščajo niti za pokritje nominalnega povečanja zalog. Tako se ustvarja krog, v katerem se poglablja naše zadolževanje.

Izhod iz teh zapletenih gospodarskih razmer bo lahko le postopen in dolgotrajen. Tudi ne bo možno nenehno zmanjševanje realnega osebnega dohodka delavcev. Uspešen razvoj bo možen le s povečevanjem proizvodnje, izvoza in prodaje na domačem trgu, to je v naravnanosti, ki si jo je Iskra že izoblikovala kot svoj dolgoročni cilj.

D.P.

Poslovanje v TOZD Radiorelejni in navigacijski sistemi

Dolgoletni projekti zahtevajo izjemno psihično vzdržljivost in trdoživost, saj potem ko je vloženo že toliko truda in znanja, da več ne more biti odstopanja. V TOZD Radiorelejni in navigacijski sistemi so to še kako občutili. Kolektiv je zdesetkan, njihove razvojne skupine prav tako, toda razvojni projekti so le dozoreli za prenos v proizvodnjo. Kljub nekaterimsprotnim težavam ne bi več smelo biti na tem področju večjih zastojev.

Huje jih zdaj bremeni pomanjkanje kadra zaradi izredno velikega osipa v zadnjih letih. Na vprašanje kako naprej je zato odgovor v stimulativnejšem nagrajevanju po delu, izboljšanju mikroorganiziranosti TOZD, pridobitvi novih sodelavcev tam, kjer je to nujno in predvsem uresničiti zagon proizvodnje dohodkovno zanimivih projektov. O tem nam je v.d. IPO TOZD RRNS Franc Čuk povedal naslednje:

»Lani smo kljub izredno neugodnim pogojem poslovanja zaključili brez izgub. Bremenile so nas predvsem posledice težav iz leta in slab dotok denarnih sredstev v lanskem prvem polletju, neugoden pa je bil za nas tudi dotok denarnih sredstev po obračunskih obdobjih, ki smo jih po večini zaključili ob koncu leta.

To nas je pripeljalo v položaj, da smo morali najemati kredite pod neugodnimi pogoji. Vendar smo tak dotok denarnih sredstev lahko že prej predvideli in ob polletju izdelali sanacijski program. Uresničitev tega je bila potem naša osrednja zadolžitev v naslednjih mesecih lanskega leta in kot rečeno smo na koncu relativno uspešno zaključili poslovno leto. Lahko bi bilo sicer bolje, vendar izgube nastale v prvem polletju, smo uspešno pokrili in to je glede na vse težave, s katerimi smo se srečevali ugodno. Le za sklade nam ni ostalo kaj dosti.

Zaloge pri nas niso kritične, čeprav so nam v lanskem letu nekoliko narasle, tako v proizvodnji, kot v razvoju. Vse imamo namreč pokrito s pogodbami in bomo zato denarna sredstva zanje dobili v letošnjem letu.

V tem trenutku je bistven zagon proizvodnje nekaterih najobetavnejših naprav in uresničitev vseh tistih razvojnih nalog, ki nam bodo omogočile kontinuirano proizvodnjo. Dali smo prednost razvojnim nalogam: RS3B, RS7, SO1, VARK 01 ter nekaterim radijskim programom, ki so l. 1983 dobili potreben atest. Ob tem velja posebej omeniti, da smo v lanskem letu dobili za nas izjemno pomembna atesta za RS3B in RRS7.

Manj ugodno je potekalo uresničevanje nekaterih drugih — zastavljenih nalog. Mikroorganizacija nam tako v TOZD kot DO še ni uspelo zadovoljivo urediti. Osebni dohodki so glede na izobrazbo in strokovnost še vedno pod Iskrinim povprečjem kar nam povzroča velike težave zaradi odhoda naših strokovnjakov. Lani nas je zapustilo kar 14 % zaposlenih, od tega 13 strokovnjakov. Ker imamo povrhu vsega še restrikcije nadaljnjega zaposlovanja je to za nas izjemno težka obremenitev. Samo s skrajnim naporom vseh zaposlenih bomo lahko premostili tako nastalo vrzel.

Glede poslovanja v letošnjem letu pa je položaj naslednji: planirali smo 3-krat večji prihodek od lanskega in za 40 % večji dohodek iz česar je razvidno, da bomo imeli letos dokajšno povečanje izdatkov za material. Nadalje moramo izboljšati našo mikroorganizacijo in urediti stimulativnejše nagrajevanje po delu.

Kljub navedenim težavam, ki nas še vedno bremenijo, imamo glede na lansko leto vendarle precej boljše možnosti za poslovanje. Marsikaj nam je v tem času uspelo razrešiti in tudi pregled nad strokovnimi problemi ter nad časovnim potekom uresničevanja določenih nalog imamo precej boljši kot lani.

Vemo tudi, da smo rešili ključne tehnične probleme, na določenih področjih nas sicer še lahko kaj zadrži, toda prišli smo dovolj daleč, da bi ob zavzetem delu vseh zaposlenih lahko že v letošnjem letu naredili velik preobrat v poslovanju.

B.Č.

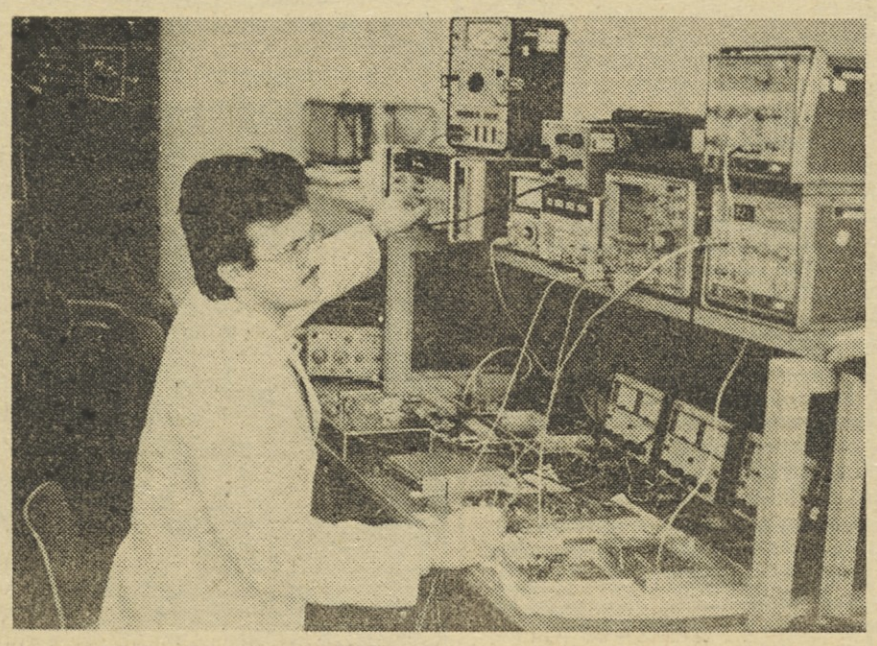

Razvijalec Miloš Ponikvar pri testiranju makete digitalne radiorelejne postaje.

ISMAT 1.000

(Nadaljevanje s 1. strani)

magali preobremenjenim delavcem v neposredni proizvodnji, sodelavci iz Razvojnega inštituta pa so se vključevali v zahtevno končno umerjanje, ki pri tako kompleksnem izdelku, kot je Ismat, zajema tudi sorazmerno velik delež proizvodnega časa. Solidarnost in medsebojna pomoč, odrekanje pri prostem času in delovni elan so bili tolikšni, da so se posebno tistim, ki so bili za realizuacjo neposredno odgovorni, vtisnili globoko v spomin.

Ismat »1000« je krona napornega dela. Zato smo si ga vsi hoteli ogledati, čeprav ga zelo dobro poznamo. Prijetno naključje pa je bilo tudi v tem, da se je prav tega dne mudil v tovarni predstavnik sovjetskega uvoznika »Stankoimport« zaradi podpisa pogodbe o dobavi mikroprocesorskega krmilja za obdelovalne stroje LJUMO, novega izdelka, ki bo nadaljeval tradicijo profesionalnih naprav iz širokega programa avtomatizacije v industriji.

Boris Volk

Iz proizvodnje v Kondenzatorjih v Semiču.

TOZD ENERGETSKI KONDENZATORJI—SEMIČ

Kazalci lanskega poslovanja ugodni

Janeza Škrinjarja, direktorja TOZD Energetski kondenzatorji v semiški DO smo naprosili, da bi nam ob zaključnem računu za lansko leto povedal kaj več o poslovanja in dosežkih njihove temeljne organizacije združenega dela. Na vprašanje, kako so v njihovi TOZD gospodarili lani, nam je odgovoril:

»Kljub razmeroma težkim pogojem gospodarjenja lahko takoj na začetku povem, da je naša temeljna organizacija lani poslovala v glavnem tako kot naša celotna delovna organizacija, torej, naše delo je lani potekalo v težavnih razmerah, zlasti kar zadeva devizni položaj in možnosti uvoza. V naši temeljni organizaciji je bil zato položaj z devizami zaradi nizke uresničitve izvoza še precej težji kot v naših ostalih temeljnih organizacijah. Zato pa lahko ocenjujemo kazalce poslovanja kot ugodne.«

Kakšna je bila vaša lanska proizvodnja?

»V lanskem letu smo uresničili proizvodnjo v višini 369.566.482 dinarjev ali 85 % glede na plan, računano po planskih cenah. Od tega smo proizvedli za domači trg blaga v vrednosti 310.487.152 dinarjev ali 105 %, izvozili pa smo za 59.079.330 dinarjev blaga ali 43 % plana.

Prodajo smo uresničili v višini 415.974.083 dinarjev ali 95%, od tega pa smo prodali na domači trg za 343.161.704 dinarjev blaga, oziroma smo plan izpolnili 116 %, v izvoz pa je šlo za 72.812.379 dinarjev blaga ali 52 % plana.

Tako smo izvoz uresničili v vrednosti 770.443 dolarjev ali 38 %, od kater smo plasirali na konvertibilno tržišč 753.370 dolarjev ali 38 % plana, na rinško tržišče pa smo prodali za 17. dolarjev blaga«.

Kaj torej kažejo kazalci vašega skoletnega poslovanja?

»V primerjavi z letom 1982 pa kazalci poslovanja kažejo naslednjo podobo: proizvodnjo smo uresnič primerjavi z letom 1982 s 103 %. tega je proizvodnja za domači trg p sla za 20 %, za izvoz pa se je zmanj za 33 %, delno na račun kliriršk trga, delno pa na račun konvertibil tržišča.

Prodaja se nam je povečala za 35 od tega na domačem trgu za 47 % izvozu pa je padla za 4 %.

Doslej smo govorili v glavnem o p daji doma in na tuja tržišča. Kako kažejo kazalci o uvozu?

»Letni plan uvoza reprodukcijsk materiala smo dosegli v višini 96 % sicer s konvertibilnega območja v vi 98 %, s kllirinškega pa 79 %. Za zak ček naj navedem še nekaj štev Vrednost materialnih stroškov smo segli v višini 232.200.696 dinarjev 89 % in je indeks večji od indeksa d seganja realizacije proizvodnje. Vz je v tem, ker so izredno porasle c materialov in sicer od 92 % pa tja 190 %. Indirektne materialne stro pa smo dosegli v vrednosti 53.909. dinarjev ali 96 %.

Za konec naj povem še ugotovi da smo pomanjkanje deviznih sred zaradi nedoseganja plana izvoza v p težni meri pokrivali z deviznim zdru vanjem z našimi kupci ali pa delno z kupi deviz.«

D.

Potrebe po sodelavcih

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako z redno delo kot za sodelovanje v občasnih projektno zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne moremo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpise za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilu, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana. E-11, telefon 213-213, int. 21-25.

Delavski svet **TOZD UPORI,**

razpisuje prosta dela in naloge individualnega poslovodnega organa.

Poleg splošnih pogojev, določenih v 511. členu ZZD, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

— najmanj višja strokovna izobrazba tehnične, ekonomske ali družboslovne smeri,
— 4 leta delovnih izkušenj na področju organiziranja in vodenja delovnih procesov,
— sposobnost vodenja in organiziranja delovnega procesa temeljne organizacije,
— družbenopolitične in moralnoetnične kvalitete, kot jih določa družbeni dogovor o kadrovski politiki občin Dolenjske regije
— znanje enega tujega jezika

Pisne prijave z dokazili podajte v roku 30 dni na naslov: ISKRA—IEZE Ljubljana, TOZD UPORI Šentjernej, z oznako »Za razpisno komisijo«.

Razgovor z Borutom Klojčnikom

DO AVTOMATIKA

S pričetkom letošnjega leta je prevzel dela in naloge direktorja TOZD Trženje v delovni organizaciji Avtomatika Borut Klojčnik. Dosedanje izkušnje na področju trženja si je pridobil v kranjski Telematiki, od koder tudi prihaja.

Lanskoletne izvozne rezultate tako za celotno Iskro kot za delovno organizacijo Avtomatika ne moremo oceniti kot zadovoljive. Na XII. konferenci mednarodnega trženja pa je bil jasno postavljen cilj — 300 milijonov izvoza v 1984. letu. Kakšen je pri tem delež naše delovne organizacije? Ali bomo kljub neugodnim pogojem poslovanja, pomanjkanju repromateriala, težavam z uvozom in ponekod že zastarelo proizvodnjo dosegli te številke?

Ker so že znane bilančne številke o poslovanju v letu 1983 lahko sedaj lažje rečemo, da doseženo v lanskem letu ravno ni tako slabo. Res je, da v preteklem obdobju DO Avtomatika prepočasi povečuje obseg poslovanja v mednarodni menjavi. Se pa zato bistveno popravlja struktura samega izvoza. Pretekla leta je bil klirinški izvoz vselej večji od konvertibilnega, leta 1983 pa je bilo prvič obratno. S tem je doseženo tudi boljše pokrivanje uvoza s konvertibilnega trga z izvozom.

Plan izvoza v letu 1984 je prav gotovo načrtovan na osnovi poslovne politike in strategije celotne Iskre, vendar menim, da so ocenjene prodajne možnosti v mednarodnem prostoru realne. Naš planirani delež v skupnem izvozu Iskre je cca. 12,5% in prepričani smo, da bomo načrt tudi uresničili, oz. izpolnili. Tudi letos bo zahteva po realizaciji planskih obveznosti sestavni del stabilizacijskega programa DO, kar pomeni vlaganje dodatnih naporov vseh subjektov, tako za pridobivanje naročil, kot tudi za realizacijo proizvodnje po prejetih naročilih. Ker še danes niso jasni vsi pogoji gospodarjenja v tem letu je težko napovedati uspeh DO.

Na področju nabavnih funkcij smo na ravni DO uvedli poostren nadzor nad naročanjem repromateriala, povečali nabavo strateških surovin, vse z namenom optimizirati zaloge glede na finančne možnosti in prioritetne proizvodne cikluse. Vsako povečanje vezave obratnih sredstev je nesprejemljivo, zato je odgovornost teh delavcev toliko večja. Kako pa smo pripravljani na področju organizacije sodobnih proizvodnih procesov je bilo že povedano v prejšnji številki glasila Iskre.

Pri tem bi se morda dotaknili še zapadlih terjatev doma in v tujini?

Glede na stanje celotnega gopodarstva je jasno tudi več problemov in kršilcev finančne discipline, ker pač enostavno ni denarja. Vendar Avtomatika zaenkrat nima z zapadlimi terjatvami na trgu večji težav, zaradi pomanjkanja blagovnih fondov na domačem trgu je seveda izbor kupcev predhodno opravljen in se posluje le z najugodnejšimi partnerji. Nekoliko težje pa je z terjavami v tujini. Vzroke najdemo v nelikvidnosti nacionalnih bank, državnih moratorijih ali poslabšanih plačilnih pogojih kupcev. Menimo, da smo v preteklosti preveč stremeli samo za povečanjem blagovnih indeksov in premalo na preverjanju sposobnosti in kvaliteti partnerjev, kakor tudi ocenjevanje gospodarsko-političnega položaja dežele, kamor smo izvažali. Tega se zavedamo vsi v Iskri, zato pravkar poteka izredno intenzivna akcija v okviru Iskre Commerce in posebne finančne službe v DO, da se stanje sanira. Pričakuje se, da bodo rezultati vidni že sredi leta.

Poslovanje TOZD Trženje, kot temeljne organizacije skupnega pomena, ne moremo obravnavati ločeno od poslovnih rezultatov v Avtomatiki. Od sodobnosti njihovih izdelkov je odvisna prodaja v izvozu in na domačem trgu. Kako je s slednjo?

Menim, da smo v DO opravili programsko konsolidacijo. Programska analiza in usmeritev na osnovi tržnih možnosti je v glavnem končana za celotno DO. Sedaj se vlagajo ogromni napori, da se usposobijo tisti proizvodni procesi, katerih izdelki so plod načrtovanja tržnih hotenj in potreb. Žal pa je tudi v ta del posegla linearna restriktivna druž. naravnanost. Omejitve pri uvozu prepotrebne opreme v razvoj, tehnologijo, kontrolo itd. so osnovni razlogi, če vseh postavljenih ciljev ne bomo dosegli. S tem v zvezi pa je še kako pomembno, da se vsi v DO zavedamo medsebojne odvisnosti. Nerealno bi bilo pričakovati enako intenzivnost razvoja vseh programov ob hkrati tako omejenih možnostih.

Menim, da je v prihodnosti naloga Trženja še kako pomembna, da bomo definirali tiste produkte, ki bodo tržno zanimivi in hkrati dohodkovno donosni. Kar se pa tiče trženja sistemov, pa bomo izbirali le tiste poddobavitelje, ki bodo s svojo kvaliteto in zanesljivostjo in ceno najbolj primerni.

Po drugi strani pa se rezultati TOZD Trženje in s tem celotne Avtomatike odražajo posredno tudi v odnosu z Iskro Commerce. V temeljnih organizacijah Avtomatike so večkrat izrazili nezadovoljivo, oz. premajhno aktivnost te delovne organizacije na področju nabave, oz. pridobivanja zunanjih naročil?

Osebno sem prepričan, da je edina prava pot, ki zagotavlja prodor na trg, koriščenje lastnih prodajnih kanalov doma in na tujem. Potrebno je le povezati vse subjekte med seboj do takšne mere, da bo izražena dohodkovna odvisnost. Če poenostavimo, vsi uspehi ali neuspehi na trgu se morajo enako prenašati tako med TOZD materialne proizvodnje, skupnega pomena in prometnimi organizacijami. Sodelovanje na takšnih osnovah ne bi smelo vnašati suma, da je aktivnost nekje večja, ali manjša.

Torej takšnim in podobnim razmišljanjem se bomo tudi izognili, ob stalnem sodelovanju na operativni ravni in občasnem, vendar rednem preverjanju naše uspešnosti. Vsekakor pa se moramo zavedati, da je generator vključen v naši DO, intenzivnost, oz. moč pa sami uravnavamo.

V Trženju deluje tudi služba za mednarodne odnose. Kaj je njena naloga v odnosu do prodajnih področij in izven TOZD?

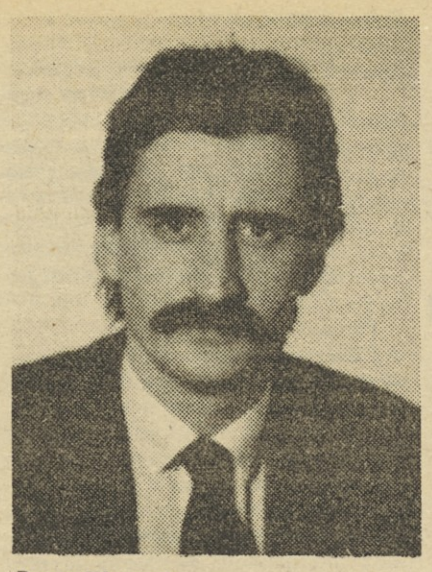

Borut Klojčnik.

Direkcija mednarodne menjave je že dosedaj opravljala kopico nalog v smislu analiz, planiranja in povezovanja do tujih dobaviteljev kakor do Iskre Commerce. Da bi še uspešneje delovali v mednarodnem prostoru, želimo ta štab še okrepiti, saj smo delovna organizacija, ki je daleč presegla klasične načine trženja.

Uravnavanje odnosov med različnimi oblikami nastopa na tujih trgih, definiranje strategije nastopa v tujini, kot tudi izbor ciljnih trgov mora postati osnovna dejavnost te službe. Ne smemo tudi zanemariti nujne koordinacije v prelivanju deviznih virov med TOZD v DO, glede na redne »cash« izvozne, kooperacije, kompenzacije, maloobmejni promet, najemanje blagovnih kreditov, kot skrbi pri skupnem izvozu s »surovinaši«.

S takšnim pristopom bo omogočeno prodajnim področjem, da se v celoti posvetijo tržišču, ga dodobra analizirajo in predlagajo nadaljnje usmeritve v progamski sferi.

Š.D.

DO AVTOMATIKA

Vključevanje kooperantov v projekt Turčija

V pogodbo, ki so jo lanskega oktob. podpisali v Ankari generalni direktor turških železnic, gospod Ender Centikaya, v imenu Iskre pa predsednik poslovodnega odbora SOZD Iskra, Boris Lasič in predsednik poslovodnega odbora delovne organizacije Avtomatika, Marcel Božič, so poleg Avtomatike, kot glavnega nosilca projekta, vključeni tudi drugi tuji in domači kooperanti.

Glede na kratek rok in obsežnost projekta (avtomatizacija 600 km železniške proge, ki povezuje centralni del Turčije s Sredozemskim morjem), ki ga v Iskri uvrščamo med največji pridobljen na zunanjih trgih, so v Avtomatiki že pristopili k organiziranju potrebnega strokovnega kadra in k predpripravam oz. podpisovanju pogodb s partnerji, dobavitelji določene opreme.

Prvi podpis tovrstne pogodbe je bil v petek, 17. t.m. v prostorih poslovne stavbe Centra sistemov za avtomatizacijo in sicer med delovno organizacijo Avtomatika in njenim dolgoletnim poslovnim partnerjem Standard Elektrik Lorenz iz Zahodne Nemčije. V imenu kooperanta sta pogodbo podpisala direktor področja za avtomatizacijo železniškega prometa dr. G. Ziech in ing. P. Schnabel, ki je zadolžen za zunanjetrgovinsko dejavnost, v imenu Iskre pa predsednik poslovodnega odbora Avtomatike, Marcel Božič in direktor tržnega področja Severne Evrope pri Iskri Commerce, Julij Novljan.

Pogodba, ki je ocenjena na cca. 12 milijonov mark, zajema dobavo naprav za avtomatsko zaustavljanje vlakov, del naprav avtomatskih progovnih vlakov in kretniške hidravlične pogone z notranjo zaporo.

Obisk, oz. srečanje pa ni bilo namenjeno le podpisu pogodbe. V času dvodnevnega bivanja sta poslovna partnerja izmenjala tudi informacije o dosežkih na področju aplikacije mikroračunalniške tehnike v sistemih za vodenje prometa, industrijskih procesih in energetiki, ki je bila spremljana s predvajanjem diapozitivov o razvojno-progamskih dosežkih delavcev delovne organizacije Avtomatika iz programa avtomatizacije železniškega prometa.

Na osnovi izmenjanih informacij so hkrati opredelili možnosti za nadaljne sodelovanje pri razvoju novih programov in za skupni nastop na tretja tržišča: Argentina, Iran, Saudska Arabija itd.

Š.D.

Že zdaj nas je kar lepo število.

DO AVTOELEKTRIKA

Konec leta nas bo 3190 zaposlenih

V lanskem letu je bilo v novogoriški Iskri — Avtoelektriki povprečno 3122 zaposlenih. V teku leta se je na novo zaposlilo 293 delavcev, delovno organizacijo pa je zapustilo 197 delavcev, pretežno priučeni kader, kot v preteklih letih.

Zadnji dan lanskega leta je bilo 3190 zaposlenih, to pa je 78 manj, kot so določili v planu. Z razliko od leta 1982, ko se je število delavcev zmanjševalo, se je le-to v 1983 postopoma povečevalo. Od konca leta 1982 do konca lanskega leta se je število zaposlenih povečalo za 96 ljudi. Potrebe po novih delavcih so se povečale v zadnjem kvartalu lanskega leta in to v tovarni malih in tovarni velikih zaganjalnikov.

Struktura zaposlenih delavcev po dejanski izobrazbi se je v lanskem letu izboljšala, saj je delež nekvalificiranih delavcev padel za skoraj eno odstotno točko. Tako je sedaj v Avtoelektriki 86 delavcev z VS izobrazbo, 97 z VŠ, 400 zaposlenih ima razne srednje šole, s KV in NS izobrazbo je 681 zaposlenih in pol kvalificiranih delavcev je 1926.

Primerjava zaposlenih produktivnih in režijskih delavcev pokaže, da se je delež produktivnih delavcev v lanskem letu povečal, delež režijskih delavcev pa zmanjšal. Porast produktivnih delavcev pa pripisujejo drugačnemu načinu obravnavanja nekaterih delavcev v tovarni delovnih sredstev, ki doslej niso delali na normo in so bili zato obravnavani kot režijski delavci.

In še pogled v letni program Iskre — Avtoelektrike. Le-ta predvideva, da bo v tej delovni organizaciji v letošnjem letu predvideno zaposlenih 3339 ljudi. V povprečju je to število 3263 zaposlenih, kar pomeni 4,7 % rast glede na lansko leto.

M.R.

POPRAVEK

V 9. številki Iskre, je v članku o pogodbi Avtomatike in kitajskih partnerjev (na 1. str. zgoraj) pri korigiranju prišlo do neljube napake in je s tem stavek izgubil pravilen smisel. Pravilno se stavek glasi: „Z Iskrine strani so bili na slovesnosti glavni direktor Iskre Commerce Simon Primožič, njegov pomočnik in koordinator Janez Žepič, predsednik KPO DO Avtomatika Marcel Božič . . . .“ Prizadetim in bralcem se za napako opravičujemo in jo s tem popravljamo.

O računalniškem vodenju proizvodnje nič več načelnih razglabljanj!

(Nadaljevanje s 1. strani)

ijskih povezav v Široki potrošnji.

V Železnikih, v Tovarni elektromotorjev in gospodinjskih aparatov so nabavili računalnik DELTA 644; instalirali ga bodo letošnjega maja, hkrati pa nečejo tudi postopki za nabavo terminalske opreme v drugih TOZD Široke potrošnje. V Ljubljani je že instaliran skupni povezujoči Iskrin računalnik, ki ga lahko uporabljajo vse zainteresirane organizacije v Iskri. Izdelani so prvi trije programski moduli paketa PMPS, ki jih bo Široka potrošnja odkupila še v marcu. Da pa oprema ne bi ostala neizkoriščena, se delavci, ki bodo odgovorni za izvajanje AOP, že izobražujejo na ustreznih računalnikih Iskra Delta.

Nadaljevanje že opravljenega dela pa je izvedba organizacijskih priprav za uvajanje programskega paketa PMPS. Uvajanje osnovnega modela paketa, ki vsebuje zajemanje in obdelavo materialnih postavk, kosovnic in poslovnih partnerjev ter modula »interaktivno vodenje zalog in obračun skladišč« bo predstavljalo prvo fazo uvajanja.

Prav za izvedbo te faze pa je zadolžena projektna skupina, ki se je 12. marca sestala prvič. »Zadolžiltve te skupine: analizirali bodo organizacijske posebnosti v poslovanju temeljnih organizacij, opredelili organizacijske spremembe v poslovanju TOZD, oz. spremembe programskega paketa PMPS in opredelili enotne standardizirane podatke.

Vsega tega seveda niso zmogli že ob prvem srečanju, na katerem so obravnavali predvsem osnovne pojme o računalništvu, računalniški mreži v SOZD Iskra in DO Široka potrošnja, načine uvajanja AOP v DO in se seznanili z vsebino programskega paketa PMPS in baze podatkov.

Tematike niso obravnavali zgolj teoretično, temveč s pomočjo posebej v ta namen postavljenih računalniških terminalov, ki so omogočali neposreden dialog z računalnikom.

SF

SOZD Iskra
Izobraževalni center
Ljubljana

V skladu s programom za uvajanje krožkov za izboljšanje proizvodnje v Iskri, sklepom KPO SOZD Iskra in področnih kolegijev za kakovost, razvojno raziskovalno dejavnost ter kadrovsko dejavnost in izobraževanje in na osnovi dogovora s KOS SOZD Iskra

razpisujemo STROKOVNO USPOSABLJANJE po programu:

Vodenje krožkov za izboljšanje kakovosti

v času od 4. 4. — 6. 4. 1984

Strokovno usposabljanje je namenjeno vodjem krožkov za izboljšanje proizvodnje. Krožki za izboljšanje proizvodnje je množična oblika za aktivno vključevanje delavcev za izboljšanje procesa in izdelkov. Krožek za izboljšanje proizvodnje združuje 5 — 12 delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge, se redno sestajajo po eno uro na teden pod vodstvom vodje krožka in prostovoljno z namenom, da ugotavljajo probleme, analizirajo vzroke in izvedejo ali predlagajo izboljšave.

Vodja krožka je preddelavec, skupinovodja ali delavec, ki ga bodoči člani krožka izberejo iz svoje sredine.

Za prvo skupino krožkov v DO naj pospeševalci skupno z delavci in v dogovoru z vodstvom TOZD izberejo ustrezne kandidate.

Vodja krožka je delavec s primerno izobrazbo in poznavanjem procesa, ki pozna in obvlada tehnike dela v krožku. Sposoben mora biti organizirati delo v krožkih in tolmačiti tehnike dela članom krožka.

VSEBINA:

1. KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE
Tolmačenje modela in načina delovanja krožkov, akcija uvajanja krožkov v Iskri.
Zbiranje zamisli, osnove in tehnike
Delovanje krožkov in organizacija sestankov
Enostavne statistične tehnike za vodje (I)

2. TEHNIKA DELA V KROŽKIH
Zbiranje in prikazovanje podatkov, oblike zbiranja podatkov
Pareto analiza
Histogram
Enostavne statistične metode za vodje (II)

3. PRIPRAVLJANJE IN PREDSTAVLJANJE PREDLOGOV
Analiza vzrokov in posledic
Predstavljanje predlogov
Krožki za izboljšanje proizvodnje, vprašanja in odgovori na vprašanja

ČAS IN KRAJ

S programom strokovnega usposabljanja bomo pričeli 4. 4. 1984 ob 8. uri v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja predvidevamo 6. 4. 1984 ob 16. uri.

VODJA PROGRAMA

Lotar KOZINA, dipl. ing., SOZD Iskra, DSSS.

CENA strokovnega usposabljanja:

V ceno 6.700 din so vključeni penzionski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD oz. DSSS.

PRIJAVE:

Prijavnice pošljite najkasneje do 27. 3. 1984 na naslov: SOZD Iskra Izobaževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3—XI.

Poznejše informacije lahko dobite pri vodji programa Lotarju KOZINI, tel. št.: 061-222-234, ali pri vodji področja kakovosti v vaši DO.

TOZD TV, PRŽAN

Rezultat so krojile zamrznjene cene, zato so prizadevanja kolektiva izzvenela v prazno

Za rezultat, ki so ga na Pržanu dosegli v lanskem letu, bi lahko rekli, da zanj skoraj niso krivi delavci tega kolektiva, temveč administracija, ki je imela v rokah škarje in platno pri krojenju cen. Kako naj bi drugače poimenovali docela nerazumljivo administrativno trmo pri zadrževanju cen končnih izdelkov s Pržana, ki so se lani v poprečju podražili le za 8,8%? Materiali in komponente pa so se seveda dražili vsaj po inflacijski stopnji!

Posledica je lepo razvidna ob pregledu zaključnega računa, kjer sicer spodbudna poglavja (16 % večja produktivnost, za 20 % večja fizična proizvodnja kot leta 1982, boljši izkoristek delovnega časa, 6 milijonov dolarjev izvoza, ali za četrtino več kot leto predtem) v seštevku prinesejo popolnoma nezadovoljiv zaključek. Pri proizvodnji, kjer porabljena sredstva (material!) predstavljajo kar osem desetin končne prodajne cene (točneje: 79,1 %), o rezervah res ni več mogoče govoriti. Zato lani doseženi 2,342 milijardi dinarjev celotnega dohodka ne predstavljata kaj dosti več kot velik pretok sredstev, materiala in dela (domala) brez učinka.

Ob 57 % višjem celotnem prihodku so sredstev porabili za 64,5 % več, temu ustrezno pa je seveda zaostajal dohodek, ki je bil večji le še za 37 %, čisti dohodek le še za slabo desetino (9,4 %) akumulacija pa v primerjavi z letom 1982 prepolovljena.

Pričetek letošnjega leta bi bil torej — če bi ga ocenjevali po lanskih dosežkih — kaj neobetaven, čeprav so v lanskem letu pokazali, da zmorejo več kot kdajkoli prej. Z uspešnejšim dogovarjanjem z dobavitelji komponent in materialov — tudi s tistimi, ki na tovarniških pročelnjih nosijo Iskrine zvezde — in seveda s prožnejšim oblikovanjem končnih prodajnih cen, bi bil rezultat lahko bistveno drugačen. Kako pomembni bi bili zanje vzpostavljeni enakopravni dohodkovni odnosi v reproverigi je torej na dlani; in dogovarjati bi se bilo treba pričeti nemudoma, saj dobavitelji z zahtevki za nove cene ne mirujejo!

Dokler pa rezultatov po tej plati ne bo, tudi od Tovarne TV sprejemnikov kljub najmodernejšim TV sprejemnikom ni pričakovati uspeha. Letošnje prvo trimesečje tako zanesljivo ne bo pozitivno, najverjetneje pa bo treba popravljati tudi sprejeti gospodarski načrt.

Stane Fleischman

DO AVTOMATIKA

Z dobrimi rezultati do investicije

23. februarja so na zboru delavcev v TOZD Orodja, delovne organizacije Avtomatika, obravnavali zaključni račun, oz. oceno poslovanja za preteklo leto. Planske kategorije, ki so jih sprejeli iz gospodarskih načrtom so se v večini postavk pokazale kot pravilne. Tako lahko v grobem poslovanje ocenimo kot uspešno.

Podatki pa so naslednji:

Proizvodni plan, ki so ga planirali razmeroma visoko, vsaj glede izkoristka strojnih kapacitet, so presegli za 2,2 %, kar je rezultat večje produktivnosti. Plan prodaje na domačem trgu, ki ga zasledujemo po stalnih cenah, so presegli za 6,1 %. Nekoliko slabši pa so rezultati na zunanjem trgu, kjer so za 2,2 % pod planom, če opazujemo prodajo v CL $. Razlogi so v nepridobljenih naročilih. Popolnoma drugačna slika pa se pokaže, če spremljamo prodajo po tekočih cenah. Na domačem trgu, skupaj s prodajo v DO, SOZD in eksterno, so uspeli prodati za 10,7 % več kot so planirali in kar za 23,3 % več kot leto poprej. Pri tem nastopa učinek cen, ki se pri orodjih pokaže šele po 1 letu od prejema naročila. Pri uslugah termične in mehanske obdelave pa je učinek takojšen.

Nastop na trgu jim je še ob drugih prihodkih, ki so jih imeli v lanskem letu omogočil, da so dosegli celotni prihodek v višini 152,2 mio din, kar pomeni preseg planiranega celotnega prihodka za 36 % in ustvarjenega celotnega prihodka v letu 1982. kar za 67 %. Pri tem predstavlja višina porabljenih sredstev le za slab procent nad planiranim.

Pri odbitju stroškov od celotnega prihodka ostane dohodek v višini 104,6 mio din, kar pomeni za 74 % več kot 1982. leta in 83 % več kot so predvideli v gospodarskem načrtu 1983.

Iz dohodka temeljne organizacije pokrivajo obveznosti do družbe, ki so v lanskem letu porasle za 70 % v primerjavi z 1982. letom oz. za 21 % več kot so planirali. Edina postavka, nad katero bi morali biti zaskrbljeni, je del dohodka, ki ga odvajajo za obresti. Ta je narastel kar za 154 % v primerjavi s planom. To kaže na težko likvidnostno situacijo v gospodarstvu, ki tudi te TOZD ni obšla.

V skupnem znesku pa so narastle tudi obveznosti iz dohodka, vendar samo za 21% primerjalno na plan. Ko tudi te obveznosti odštejemo od celotnega prihodka, dobimo čisti dohodek v višini 79,9 mio din, kar pomeni za 82 % več kot so predvideli.

Doseženi rezultati so služili kot osnova za pripravo gospodarskega načrta temeljne organizacije za tekoče leto. Čeprav beležijo zadnjih nekaj let iz leta v leto boljše poslovne rezultate, ne poslujejo več na robu rentabilnosti, so akumulativni, je to rezultat koriščenja notranjih rezerv in povečanja aktivnosti, da se s kvalitetnimi izdelki vse bolj uveljavljajo na zahtevnem domačem in tujih trgih. Po drugi strani pa analize odkrivajo dokaj perečo problematiko — izrabljenost stro[illegible] parka.

Čeprav je bil razvoj Orodjarne [illegible] skozi vezan na skrb za obnovo stro[illegible] parka, v smeri mehanizacije in avto[illegible]tizacije proizvodnje in so v 1979. [illegible] uspeli z nakupom stroja za žično [illegible]nje in brusilnega stroja za končno [illegible] lavo rezilnih in drugih elemento[illegible] zadnji podatki pokazali 100 % [illegible] strojnega parka — z izjemo teh [illegible] strojev.

Če bodo hoteli v gospodarski[illegible] zmerah, ki se iz dneva v dan zaost[illegible]jo, poslovati z enakimi uspehi [illegible] danes, je investicija v opremo za [illegible]malizacijo proizvodnih pogojev ve[illegible] potrebna. Prepričani so, da bod[illegible] specifikaciji temeljne organizaci[illegible] pomočjo združevanja sredstev sov[illegible]teljev izven delovne organizacije [illegible] razpoložljivih sredstev — tako k[illegible] zapisano v letnem planu delovne [illegible]nizacije, to tudi uspeli.

Pred kratkim se je upokojila naša dolgoletna sodelavka Ema Bobnar. Zaposl[illegible] je leta 1951 v konstrukciji tedanjega IEV na Linhartovi cesti v Stari rižarni. T[illegible] delala sprva kot risarska, leta 1952 pa se je skupno z ostalimi delavci proizvodn[illegible] lekomunikacij preselila v Pržan. Vse do leta 1962 je potem tam tudi ostala, nak[illegible] prišla v ZZA v reprografsko službo kjer je ostala vse do danes. Delo je opravlj[illegible] veseljem, tako nam je zatrdila, srečanja s svojimi sodelavci pa se bo vedno razves[illegible] saj se je s svojimi sodelavci lepo razumela. Poslej bo imela dovolj dela v gospodin[illegible] in zato ji ob tej priložnosti želimo, da bi ji v njenem domu še veliko let prij[illegible]

DO AVTOELEKTRIKA

Posvet o inovacijski dejavnosti

Prejšnji torek, 6. 3. je bil v novogoriški Iskri — Avtoelektriki delovni posvet o inovacijski dejavnosti, njeni organiziranosti, problematiki in perspektivah. Posveta so se udeležili tudi predstavniki medobčinskega sveta ZK severno primorskih občin, predstavniki novogoriškega komiteja ZK, predstavniki novogoriške občinske raziskovalne skupnosti ter »domačini«, predstavniki DPO, direktorji TOZD, glavni direktor s pomočniki, sklicatelj pa je bil Aleš Nemec, pomočnik glavnega direktorja. Delovnega posveta bi se morala udeležiti tudi posebna skupina centralnega komiteja ZK Slovenije, vendar zardi posebne zadržanosti to ni bilo mogoče.

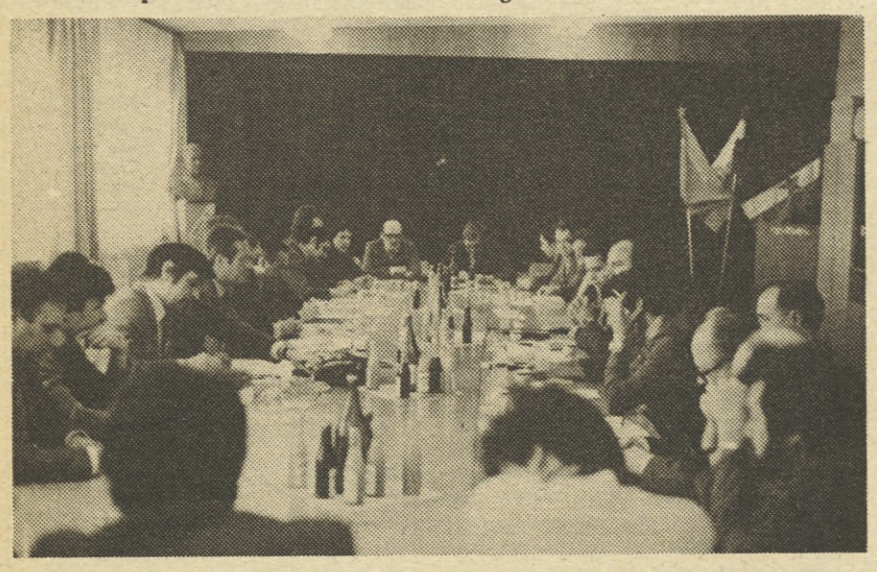

S posvetovanja o inovacijski dejavnosti.

Pogovor o inventivni inovacijski dejavnosti se je gibal v treh smereh: inovacijska dejavnost delavcev, tehnično organizacijska struktura proizvodnje ter kadrovska struktura in izobraževanje zaposlenih.

Glavni poudarek so razpravljalci namenili spodbudnejšemu nagrajevanju posameznikov, ki se odražajo predvsem v ustvarjalnosti. Vse premalo sredstev namenjamo za razvoj, obenem pa moramo premostiti ovire, ki preprečujejo nakup sodobnih naprav za raziskovalno dejavnost v delovnih organizacijah.

Domači razpravljalci so gostom povedali, da si v Avtoelektriki že od vsega začetka prizadevajo, da bi kar najbolje in na pristopen način organizirali razvojno raziskovalno dejavnost. V ta in še v druge namene so že v letu 1979 organizirali posebno temeljno organizacijo TOZD Inštitut za avtoelektriko, v njem pa so že dosegli izjemne rezultate, ki posegajo že tudi preko jugoslovanskih in evropskih meja.

Popoldne so pogovor nadaljevali v delovni organizaciji Gostol Nova Gorica, oba posveta pa sta soupadala v okvir priprav za problemsko konferenco slovenskih komunistov o inventivni inovacijski dejavnosti.

Marko Rakušček

S STROKOVNEGA POSVETOVANJA „RAZVOJ PRAVNEGA SISTEMA Z VIDIKA EKONOMSKE STABILIZACIJE"

Planiranje, vloga trga in delovanje enotnega jugoslovanskega tržišča

1. Uvod.

O planiranju zadnja leta mnogo govorimo tako, da nepoznavalca skoraj zavedemo, da gre za neko našo izvirno novost. Temu seveda ni tako! Planiranje je ne glede na družbene ureditve tihi spremljevalec razvoja človeške družbe in je šele v dobi modernih industrijskih družb stopilo iz anonimnosti in postalo upoštevana veda, prepotrebna za zagotavljanje nadaljnega razvoja vseh vej gospodarstva, družbenih dejavnosti itd.

V razvitih industrijskih državah je tako planiranje brez velikih »besed« odigralo pomembno vlogo pri doseganju njihove sedanje razvitosti in gospodarske moči. Usmerjeno je bilo predvsem na področje proizvodnje v širšem smislu, trženja, naložb v promet, infrastrukturo i.t.d. Morda je za razumevanje in razlikovanje posameznih zvrsti planiranja za tako obliko najustreznejši naziv poslovno planiranje.

Za Iskro kot proizvodnjo organizacijo je bil ta vidik planiranja zanimiv in potreben že ob njenem nastajanju. S tehnologijo in drugimi oblikami prenosa znanja smo to dejavnost v precejšnji meri presadili tako tudi v našo industrijo.

2. Stanje planiranja v naši družbi.

V povojnemn obdobju smo na področju planiranja doživeli v Jugoslaviji 3 faze razvoja. V prvih povojni letih smo kopirali sistem centralističnega gospodarstva s centralnim planom. V obdobju po Informbiroju pa do leta 1960 nastopajo postopno razne modifikacije. Gospodarske težave, ki so sledile centralističnemu planiranju, so privedle do gospodarske reforme 1965, pri čemer smo opustili centralni plan in uvedli v gospodarsko regulativo delovanje trga. Tudi ta razvoj ni bil premočrten in brez težav tako, da smo po letu 1976 znova prešli na planiranje (reafirmacija planiranja), ki pa sedaj ne temelji več na centralizmu, temveč na samoupravnem dogovarjanju in sporazumevanju. Planiranje je tako postalo del našega družbenega sistema, zapisano v Ustavi, Zakonu o združenem delu in ostalih sistemskih zakonih.

Plan je postal družbeni dokument. Njegova vsebina in postopek sprejemanja za vse ravni in strukture pa je predpisana z zakoni in to v Zakonu o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SFRJ (Ur. list SFRJ št. 6/76) ter Zakonu o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SRS (Ur. list SRS št. 1/80). Kot osnovni plan je določen petletni srednjeročni plan, operativno pa se realizira z letnimi programi. Ta dva zakona zagotavljata delavcem, da z družbenim planiranjem v samoupravnih organizacijah, skupnostih in družbeno političnih skupnostih uveljavljajo in dosežejo ekonomsko in družbeno kontrolo nad celotno družbeno reprodukcijo ter nad pogoji, sredstvi in rezultati združenega dela. S tem postaja planiranje hkrati tudi pravica in dolžnost delavcev. Uzakonjena je sočasnost nastajanja planov na vseh ravneh in usklajevanje planov interesno povezanih subjektov s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem. Zakonodaja s tega področja nam je nedvomno dovolj poznana in bi zato izpustili njen opis.

3. Nekatere dileme ob uvajanju predpisanega modela planiranja.

Po obstoječi zakonodaji sta bila do sedaj pripravljena dva srednjeročna plana na vseh ravneh od TOZD pa do federacije (1976—1980 in 1981—1985). Ob tem se kažejo nekatere bistvene pomanjkljivosti, o katerih bi bilo nedvomno potrebno razpravljati, predvsem na strokovni ravni planerjev pa tudi pravnikov.

Z zakonom je plan dobil določeno obligatornost, izenačeni so bili vsi plani od TOZD, krajevnih skupnosti pa do SOZD, oz. poslovnih skupnosti in postavljeni pred zahtevo hkratnega nastajanja ter vse obsegajočega usklajevanja ob asistenci resolucij posameznih DPS (od občine do federacije), ki pa vendarle imajo nek višji status. V preveliki vnemi po normativnen urejanju prav vsakega detalja »življenja« gospodarske organizacije je administracija pripravila tak popis vsebine plana, da je nedvomno resno ogrožena poslovna tajnost na posameznih vitalnih segmentih delovanja OZD. Seveda ob tem predpostavljamo, da je plan javen dokument, dostopen družbi, torej tudi konkurenci, ki je v jugoslovanskem prostoru ograjena vsaj z osmimi republiškimi plotovi. Čeprav je v našem sistemu uzakonjeno samoupravno [illegible] razumevanje in dogovarjanje, [illegible] operacionalizacija tega ni izvede[illegible] dovolj ekzaktni obliki in v praksi p[illegible] stokrat doživljamo zlorabe »sam[illegible] pravnih pravic« tudi na pr. v pro[illegible] usklajevanja planov. Sprejet je tore[illegible] ten model za zelo široko paleto ob[illegible]nikov planiranja in k temu tudi n[illegible]tere metodologije (predvsem kaz[illegible] ki pa so vse delane z vidika repub[illegible] oz. federacije. Jasno je, da tak en[illegible] model ni izvedljiv in zato smo [illegible] pravi poplavi najrazličnejših reso[illegible] planov i.t.d., ki se razen v TOZD, [illegible] in SOZD skoraj praviloma ne re[illegible]rajo.

Izluščiti iz navedenega najbolj [illegible] reče probleme je seveda lahko zelo [illegible]jektivno, vendar bi kljub temu pos[illegible] nekatere teze:

a) Obligatornost plana. Tu bi [illegible]kovali dva dela in to postopek sp[illegible]manja in plan kot obvezen razvojn[illegible]kument ter samo obliko in vse[illegible] predpisanega plana. Plani DPS so [illegible]mreč pisani zavezujoče za vse »[illegible]stoječe« udeležence v planiranju. [illegible] tem pa moramo najprej povedati, [illegible] ti plani DPS izredno nekvalitetno [illegible] pravljeni in praviloma sploh ne odr[illegible] realnih razvojnih možnosti svojih [illegible] din, kar nedvomno dokazuje tudi [illegible] izjemno težak gospodarski položaj [illegible] pr.: občinski plani pozivajo TOZD,

RAZGOVOR Z GLAVNIM DIREKTORJEM ISKRE KIBERNETIKE

Delati moramo še bolj zavzeto

Obravnave zaključnih računov so za nami. Peter Kobal, glavni direktor DO Iskra Kibernetika, je kritično pokazal na slabosti preteklega leta. Beseda je tekla tudi o letošnjih nalogah, ki terjajo od vsakega delavca še bolj zavzeto delo.

Tovariš Kobal, kako ocenjujete lanskoletni poslovni uspeh?

Glede na pogoje gospodarjenja ocenjujem, da je doseženi rezultat v Kibernetiki zadovoljiv, ni pa blesteč. Ob spremenjenih tržnih razmerah in zelo skromnem investiranju v osnovna sredstva smo dosegli plan proizvodnje. Zadovoljen sem, da ni bilo večjih zastojev in motenj v proizvodnem procesu, kar sta omogočila uspešna preskrba z repromateriali in boljše prilagajanje proizvodnje tržnim razmeram. Žal pa tudi nismo dosegli načrtovanega izvoza, celo vrednosti smo ostali pri stanju iz leta poprej.

— Obravnave zaključnih računov so pokazale tudi nekatere slabosti?

Že vrsto let je eden od negativnih elementov gospodarjenja skromno vlaganje v osnovna sredstva. Razmere se vsako leto bistveno izboljšale z aktiviranjem osnovnih sredstev za posodobitev in razširitev proizvodnje števcev. Sicer pa se delovne razmere v kolektivu izboljšujejo, saj je investicijska izgradnja v Savski loki potekala zadovoljivo. Tudi investicijsko-vzdrževalne aktivnosti bomo nadaljevali enako intenzivno.

Menim, da smo premalo naredili za zaključevanje nekaterih zastarelih programov, in nismo ustvarili pogojev za oživljanje novih. Prevečkrat širimo proizvodni program, čeprav nam zmanjkuje osnovnih sredstev, kadrov ipd. Zato se v Kibernetiki ponovno izraža in potrebuje odločna usmeritev intenzivni razvoj novih proizvodov.

PREMALO IZKORIŠČAMO NOTRANJE REZERVE

V preteklem letu smo zaposlili preveč delavcev (1,2 % več kot v letu 1982 kljub upoštevanja zaposlenih, ki smo jih dobili z reorganizacijo). Bolj elastični in pogumni bi morali biti pri izkoriščanju obstoječih kadrovskih moči.

Tudi z denarjem ne znamo dobro gospodariti. Tu imamo še velike rezerve tako pri osnovnih sredstvih kot pri njihovem združevanju in skrbi za racionalno izrabo. Načrtno moramo delati za čim bolj smotrno izrabo delovnega časa.

Peter Kobal.

Premajhni so tudi prihranki pri materialu, kjer se obračajo velika sredstva. Razmer pri skladiščenju nismo rešili, tem bo treba dati prednost. Tudi glede reda in delovne discipline je treba kritično oceniti razmere v Savski loki, ki pa so boljše v dislociranih TOZD. Seveda so tudi pri nas okolja, po katerih se lahko zgledujejo ostali.

Nagrajevanje je gotovo eno najbolj občutljivih vprašanj, povezanih z vsakdanjim delom in tudi z medsebojnimi odnosi. Predvsem mladi ljudje ne odhajajo od nas samo zaradi višine OD, temveč tudi zaradi nezadovoljivega mentorstva in skromnih medsebojnih odnosov v nekaterih delovnih okoljih in tudi zaradi nepravičnega nagrajevanja. Strinjam se, da je treba iskati boljši sistem nagrajevanja, vendar menim, da tudi sedanjega nismo povsem izkoristili. Vsak sistem nagrajevanja bo zasnovan na odgovornosti vodij dela, ki morajo sodelavce pravilno in pravično ocenjevati, da bo prevladalo delo in ne uravnilovka.

— Ali smo dovolj dobro organizirani, da bomo uspešni tudi pri novih zahtevnih razvojnih programih?

Med osrednjimi problemi v bližnji prihodnosti bo pomanjkanje mladih kadrov, predvsem z visoko in višjo izobrazbo, saj bomo nove razvojne usmeritve težko pokrili z usposobljenimi delavci. Samo v letošnjem letu bi potrebovali 30 strokovnjakov, ki bi se zaposlili na področjih razvoja in tehnologije.

V okviru razvojnih nalog je od vseh najzahtevnejši projekt računalniške periferije — osvajanje proizvodnje diskovnih enot. Prav ta projekt mora biti primerno podprt s kadri. Tu je še vprašanje potrebnih vlaganj v opremo in prostore itd. Vendar sem optimist, ker se projekta lotevajo mladi, zagnani strokovnjaki.

Taki projekti (Iskrascope, ISKRAMATIC ipd.), ki so plod začetega dela v okviru Razvojno-raziskovalne enote, dajejo spodbudo za prihodnje delo na področju razvoja. Vsekakor pa je pomembno, da te zamisli in že začeto delo ter povezovanje dela nastajajo v timih, kjer se ne srečujejo le razvojni delavci, temveč tudi delavci iz ostalih faz proizvodnega in komercialnega tokokroga. Ta pristop mora roditi uspehe. Poudarjam pa, da moramo tudi obstoječemu, že utečenemu programu nuditi zadostno, vsakodnevno razvojno-tehnološko asistenco.

— Na kaj moramo biti pripravljeni letos?

Kar zadeva proizvodnjo smo letošnje leto uspešno začeli, tako pri doseganju načrtov skupne proizvodnje kot izvoza. Težave pri oskrbi z repromateriali so takšne kot lani, postale so že kar planski element. Skrbi pa me pokritost z izvoznimi naročili, ki je bila lani v enakem obdobju boljša.

Skrbno spremljamo razmišljanja in sprejete odloke naše zvezne vlade. Žal pa ugotavljamo, da zelo malo lahko vplivamo na večjo intenziteto v smeri trajnejših in stanovitnejših pogojev gospodarjenja.

— Letos bo delno realizirana naložba v razširitev proizvodnje števcev. Katerim vlaganjem bomo dali prednost v prihodnjem obdobju?

Intenzivnost investicijske izgradnje v Kibernetiki se bo nadaljevala. Nekaj projektov je že oddanih. Najbližji je projekt Instrumentov za posodobitev in razširitev dejavnosti ter uvedbo proizvodnje Iskrascopa.

V nadaljevanju bomo začeli oblikovati projekt diskovnih enot, ki bo terjal večja vlaganja. Zelo pomemben bo tudi projekt elektronskih števcev, ki bo ščasoma nadomestili klasične indukcijske. Široko podporo dobiva projekt za samoopremljanje s sredstvi za delo (robotizacija in računalniško podprta delovna sredstva), po katerem naj bi se povezali sedanji programi Orodjarne, Merilnih naprav in dela Vzdrževanja. Tu so še projekti v zvezi s programi stikalne tehnike in programi optičnih aparatov.

Izpostavil bi še projektne naloge, ki bodo poleg investiranja zahtevali organizacijske, kadrovske in tržne priprave: projekt precizne plastike, projekt elektronskih tehnologij, projekt preciznega livarstva, projekt skupnih okrovov, ogrodij in pločevinastih delov. Pri naštetih nalogah bo treba izkoristiti predvsem obstoječe zmogljivosti za zadovoljevanje skupnih potreb v delovni organizaciji.

Nalog imamo letos veliko. Uresničili jim bomo le bolje organizirani, bolj zavzeti, z večjo odgovornostjo za izpolnjevanje zastavljenih načrtov in zamisli. Pri vsaki novi zamisli moramo preudariti izvedbeno plat, prav tu pa smo izredno šibki. Prepogosto se dogaja, da imamo številne ideje in pripombe šele po sprejetju akcij in ukrepov. A. Boc

Hannover — sejem tehnike

V smislu racionalne izrabe delovnega časa ter kar najmanjše odsotnosti organiziramo tudi letos »ZRAČNI MOST« med Ljubljano in Hannovrom v času od 4. 4. do 11. 4. 1984. Za prevoz bomo uporabili Iskrino poslovno letalo.

Glede na potrebe bo letalo predvidoma poletelo vsak dan v času sejma z letališča Brnik ob 6.30 in se zvečer vračalo iz Hannovra med 19.30 in 20. Dnevni polet bo zagotovljen v primeru, ko bodo za posamezen polet prijavljeni najmanj štirje potniki.

Cena poleta na osebo (povratna) je 40.000,00 din. V ceni so zajeti stroški prevoza ter letališke takse.

Vse podrobne informacije in rezervacije lahko uredite na telefon (061) 213-213, int.: 31-54, ali (061) 222-105, pri Maji Černe.

ISKRA INVEST SERVIS

DO AVTOMATIKA

Za predsednika KOOS znova izvoljen Franci Černe

V sredo, 7. t.m. je bila v prostorih sejne sobe Centra sistemov za avtomatizacijo 1. seja konference osnovnih organizacij sindikata Avtomatike. Na podlagi predloga kadrovske komisije konference so člani soglasno ponovno izvolili Francija Černeta iz TOZD Naprave za energetiko za predsednika konference za naslednje mandatno obdobje.

V svojem poročilu o delu konference za obdobje 1982—83, v katerem je imela Konferenca 12 sej, je poudaril, da so bile aktivnosti sindikata Avtomatike oz. njene akcije usmerjene v izvajanje vsebinske preobrazbe, ki smo jo začrtali na 10. kongresu ZSS. To pa pomeni v smeri vključevnja oz. aktiviranja najširšega kroga delavcev v osnovnih organizacijah, torej v delovnih sredinah, v katerih delavec neposredno uresničuje svojo temeljno pravico do dela in samoupravljanja ter vse ostale interese združenega dela.

V nadaljevanju je spregovoril o aktivnostih sindikata na področju samoupravne organiziranosti Avtomatike, urejanja družbeno-ekonomskih odnosov in planiranja, družbenega standarda in izvajanja uresničevanja gospodarske stabilizacije. »Zaostreni pogoji gospodarjenja so narekovali dodatne politične akcije za mobilizacijo delavcev v smislu boljšega izkoriščanja notranjih rezerv, ki jih imamo praktično v celotni delovni organizaciji.

Tako je sindikat v celotnem mandatnem obdobju stalno spremljal izvajanje sprejetih dogovorov na tem področju in dajal pobude za izboljšanje stanja.

Glavne aktivnost so bile usmerjene v tekoče in poglobljeno obravnavanje gospodarskih rezultatov v TOZD in povečanje aktivnosti na področju izvoza«, je zaključil.

V razpravo o poročilu in okvirnih nalogah za naprej se je vključil tudi predsednik poslovnega odbora Avtomatike, Marcel Božič. Vodstvo konference je opozoril na nujnost povečanja aktivnosti nekaterih osnovnih organizacij v TOZD v smislu ustvarjanja oz. utrjevanja homogenosti delovne organizacije. In drugič, na sodelovanje vodstva konference z osnovnimi organizacijami pri povezovanju in tesnejšem sodelovanju z občinskimi sindikalnimi sveti.

»Poslovodni odbor Avtomatike je prepričan«, je v nadaljevanju poudaril, »da bo konferenca sindikata tudi v tekočem mandatnem obdobju delovala mobilizacijsko in skupno z vodstvom delovne organizacije, kakor tudi z vodstvi v temeljnih organizacijah usklajeno izvajala tekoče naloge in sodelovala pri reševanju morebitnih problemov.

Pomen in odgovornost sindikata kot družbeno-politične organizacije postajata z zaostrovanjem gospodarskih razmer vedno večja. In sicer v samoupravni komponenti, ki je bistvena za politiko izvajanja reprodukcije. Prva, izredno pomembna naloga je že pred nami, izvajanje planskih nalog, ki smo jih začrtali v dokaj ambicioznem planu Avtomatike za 1984. leto. Za njegovo izvajanje pa je odgovoren prav vsak delavec naše delovne organizacije.«

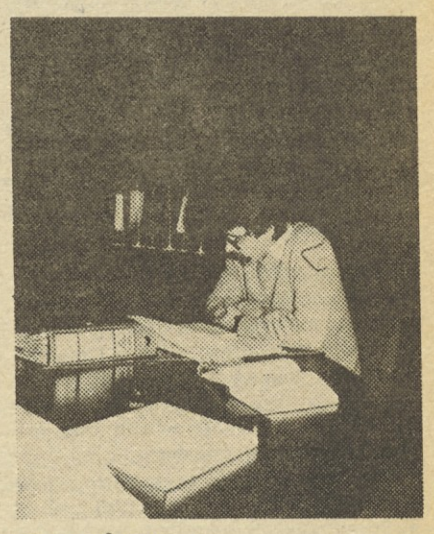

Franci Černe.

Na seji so bili na predlog kadrovske komisije konferenc izvoljeni še:

— za delegata v OOS Ljubljana-Šiška: Metod TOMAŽIČ iz TOZD AVN,

— za člana KOS SOZD Iskra: Franci ČERNE — TOZD Naprave za energetiko, Valter BENČIČ — DSSZ, Miha SKOMAVC — TOZD Sistemi

— za člane kadrovske komisije konference: Marjana SLAPNIČAR — DSSZ, Metod TOMAŽIČ — TOZD AVN, Nevenka BAŠA — TOZD Trženje

Š.D.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Milan Krapež (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana Trg revolucije 3, tel.: 213-213, int.: 34-95 do 34-98 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

in SOZD, da uskladijo svoje plane z njimi. Isto zahtevata tudi republiška in zvezna resolucija. Morda bi združeno delo tako uskladitev celo izvedlo, če bi seveda za to bili podani ustrezni parametri v ponujenih dokumentih. Tako pa se od združenega dela le zahteva, da se obnaša po napisanih željah administracij. In tu smo najbrž pri samem izvozu naše permanentne nesposobnosti uravnavanja gospodarskih tokov z ustreznimi predpisi in ekonomsko regulativo. S tem ko je administracija predpisala obvezno obnašanje OZD z resolucijo, je upoštevaje obligatornost tega dokumenta opravila vse svoje dolžnosti in je krivda za neizvajanje resolucij prešla tako na združeno delo. Seveda pa se združeno delo vendarle obnaša tako, da upošteva predvsem ekonomske zakonitosti, ki trenutno vladajo v nekem gospodarstvu. Le s to razlago se da razumeti naravnost neverjetna razhajanja med »resolucijskimi željami« in prakso. Iz tega bi lahko logično sledil predlog, naj bi zakon urejal predvsem postopek sprejemanja planov, ne pa vsebine v dosedanjem smislu.

b) Nepreglednost sočasnosti in hierarhija planov. Uzakonjena sočasnost planov in enoten model povzročajo neverjetno zmešnjavo pri usklajevanju takoj, ko zapustimo DO, ali SOZD in skušamo to urejati v širši skupnosti. Posebno slabo so pripravljeni vsi plani DPS, ker ne nastajajo organsko, to je od združenega dela do občin pa nato od vseh občin v neki republiki do republike in tako dalje do federacije. Nujna je diferenciacija planov po osnovnih temah. TOZD, DO in SOZD so specializirane predvsem za ustvarjanje dohodka z ustrezno proizvodno dejavnostjo, krajevna skupnost naj načrtuje »kolesarske steze«, občina komunalno in ostale dejavnosti skupnega pomena za njene občane, kajti proizvodnja najbrž ni predmet njene dejavnosti. Višje ravni, republike in federacije pa naj v svojih planih in predvsem potem v ukrepih gospodarske politike, zagotovijo razvoj vitalnih infrastruktur, prednostnih panog itd. Najbrž bi se nam ob tako zastavljenih planih ne dogodilo, da nam nenadoma zmanjka elektrike itd., da ne bi naštevali predolgega spiska.

Tako bi razmejili področje trg — plan na dva dela. V planu bi se dogovorili za vso infrastrukturo, JNA, SLO in DSZ in morda celo za cene nekaterih ključnih surovin. Ostalo pa bi brez težav uspešno urejal trg in dal prednost predvsem produktivnejšim in razvojno naprednejšim.

c) Pomanjkanje metodologij. Predpisane metodologije zajemajo poplavo kazalcev in najrazličnejših bilanc, ki so vse narejene z globalnega vidika družbe. Moramo pa takoj povedati, da jih do sedaj kljub predpisom še nihče ni zahteval in prav je tako, saj bi za združeno delo pomenilo to le dodatno administativno opravilo.

Ničesar pa ni v metodologiji, napr. o pripravi občinskega plana, oz. resolucije in o postopku usklajevanja. Enako je seveda tudi z republiškimi, kot tudi zveznimi planskimi dokumenti. Iskra je na pr. podpisnik družbenega dogovora o razvoju SRS in je sestavljalec od nas zahteval spisek prioritetnih investicij. V samem dogovoru pa so se pojavile povsem druge investicije. Po nekajletnih poizvedovanjih smo pred kratkim končno izvedeli, da so upoštevali investicije, ki so jih javile za Iskro nekatere občine. Postopek je nerazumljiv in zakaj so bili potem potrebni vsi napori delavcev Iskre, da so uskladili svoje prioritetne naložbe, ko pa o njih odločajo ostali na skrajno volonterski način. Najbrž je to tudi še eno izmed tistih področij v sistemu planiranja, ki ga bo potrebno slej ko prej urediti.

d) Dualizem v pristopu k planiranju. Ko zakon obravnava plane DO in SOZD govori predvsem o tistih skupnih zadevah, o katerih so se TOZD sporazumele ob združevanju v višje oblike. Na pr. v obliki vertikalne integracije bi naj plan vseboval predvsem delitev skupnega prihodka. Kaj pa pri horizontalnih integracijah? Ker je Iskra bolj horizontalna kot vertikalna integracija, se je v preteklosti nekajkrat postavilo vprašanje, ali so proizvodnja, prodaja, celotni prihodek itd. elementi planiranja na ravni SOZD. Če bi zadevo ocenjevali v »duhu zakona« bi se morali sprijazniti s tem, da niso! Plan Iskre bi v tem primeru predstavljali le programi dejavnosti skupnega pomena in potrebni zneski za njihovo financiranje. Seveda pa je Iskra predvsem poslovni sistem z dolgoletno tradicijo in jasno začrtano programsko in tržno fizionomijo. V analiziranju planskih potreb prihajamo torej do dvojnosti. Del plana narekuje zakonodaja, del pa poslovna logika. Sčasoma se je v praksi zato izoblikovala neke vrste hibridna oblika plana, ki skuša združiti vse prednosti poslovnega in družbenega pristopa k planiranju. Tako smo ohranili pretežno večino elementov poslovnega plana in mu dodali predvsem postopek samoupravnega nastajanja, usklajevanja in spremljanja.

Najbrž je še prezgodaj, da bi ocenjevali uspešnost takega postopka. Morda pa je delček zasluge za dokaj miren in kontinuiran razvoj Iskre, kljub slabim gospodarskim razmeram, tako doma, kot v tujini, tudi v takem načinu planiranja.

4. Predlogi za spremembe sistema planiranja.

Zaostreni gospodarski pogoji v domovini, ki so nedvomno posledica nekaterih velikih napak v usmerjanju in vodenju ekonomske politike, so pokazali na vrsto neskladij v samem gospodarskem sistemu. Analiza vzrokov za tako stanje se je dotaknila prav vseh segmentov gospodarskega in družbenega sistema. Tako je Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja ekonomske stabilizacije proučila tudi področje planiranja in prišla do vrste zanimivih ugotovitev, ki v nekaterih delih celo potrjujejo naša razmišljanja. Tako bi po mnenju komisije morali poskrbeti za ustreznejša in neposrednejša medsebojna razmerja med plani OZD in družbenimi plani družbenopolitičnih skupnosti. V ta namen naj bi tudi poenostavili celotni sistem načrtovanja. Ugotovljena je tudi potreba po ustrezni metodologiji. Napake v vodenju gospodarske politike, ki so se pojavljale kljub obstoječemu sistemu planiranja, so vodile komisijo v razmišljanja, kako preprečiti postavljanje nerealnih planskih ciljev in se pri tem zavarovati z ustreznimi mehanizmi pravnega sistema. Predmet proučevanja je bila tudi vsebina planov družbeno političnih skupnosti, ki bi morali obsegati predvsem urejanje tistih dejavnosti, ki jih skupaj

Skrb za kakovost izdelkov v Avtomatiki

Delavski svet DO Avtomatika je sprejel na pobudo Poslovodnega odbora 1.9. 1983 med nekaterimi drugimi tudi naslednji ukrep: »Izdelati je treba načrt za dopolnitev organizacije dela služb kontrole kakovosti v vseh TOZD in v DSSZ«. Nekoliko načelen tekst tega ukrepa je postal z določitvijo ciljev, predvsem pa z opredelitvijo odgovornosti za njegovo izvajanje z ustreznimi imeni in z datumi, veliko bolj konkreten.

Reči je treba, da je v TOZD Avtomatike predstavljala kakovost izdelkov kot tržni parameter, že doslej pomemben kriterij uspešnosti. To dokazujejo nekatere analize v SOZD Iskra, kjer je bila Avtomatika po organiziranosti zagotavljanja kakovosti svojih izdelkov vedno na enem prvih mest.

Ponovna »mobilizacija« vseh, ki so za kakovost direktno zadolženi ali je njihov prispevek posreden, predstavlja gotovo odraz tistih zahtev tržišča, ki so pri učinkovitosti uveljavljanja najpomembnejše. Kakovost je gotovo ena takih.

Načrt zagotavljanja kakovosti izdelkov v Avtomatiki je potrdil delavski svet delovne org. tik pred iztekom 1983. leta. Omenjeni »Načrt« so sestavili v Področju za kakovost, nekoliko pa so ga še dopolnili z mnenjem ustreznih delavcev poslovodnega odbora. Tako smo dobili v Avtomatiki nek dokument, ki predstavlja poleg formalne osnove, predvsem natančna stališča do politike kakovosti, do organiziranosti zagotavljanja kakovosti in predloge za nekatere nujne konkretne rešitve. Tudi v tem »Načrtu« so za izvajanje aktivnosti določena imena in roki.

V vsakdanjem življenju se dokaj pogosto srečujemo s pojmom kakovosti, kadar pa želimo ta pojem opredeliti natančneje, se znajdemo običajno v zagati. Bolj neugoden je slučaj, ko se pogovarjamo o kakovosti na delovnem mestu, ko pripravljamo določene akcije, v mislih pa nimamo razčišenih osnovnih pojmov. Zato smo v uvodu »Načrta« najprej preskočili to oviro.

V nadaljevanju govorimo o »eni« kakovosti v Iskri: To je ideja, ki jo je kot obveznost sprejelo v svojih akcijah Področje za kakovost SOZD Iskra, morali pa bi jo tudi vsi ostali Iskraši. V evropskem, še bolj pa v svetovnem merilu, Iskre ne poznajo po njenih delovnih organizacijah, ali celo TOZD, poznajo jo preprosto kot Iskro. In zato je madež, ki si ga privošči nekdo v Iskri, v očeh naših kupcev enako črn tudi za druge TOZD.

Če je cilj »ene« kakovosti v SOZD Iskra še dokaj oddaljen pa to nikakor ne sme biti »ena« kakovost v DO Avtomatika. Še posebej ne, ker poteka precejšen del proizvodnega procesa prek TOZD, od osnovnega mehanskega sestavnega dela, do obsežnih sistemov za avtomatizacijo. Povezanost med TOZD je tolikšna, da moramo zgraditi enoten sistem zagotavljanja kakovosti proizvodov, ki naj ga vodi in vzdržuje strokovno in operativno močno področje za kakovost na ravni delovne organizacije. Za nekatere TOZD je vse omenjeno že nekajletna praksa, doseči jo pa moramo še drugod.

Pri lokacijsko tako raztreseni proizvodnji DSSZ, Razvojnem inštitutu in Trženju, kot je to v Avtomatiki, morajo biti nujno dogovorjeni neki kriteriji za organizacijo posameznega segmenta v sistemu zagotavljanja kakovosti. Tako je na primer že vprašanje vhodne kontrole lahko hudo neprijetno. Kateri in kakšen vrstni red naj imajo kriteriji? Naj bo vhodna kontrola po TOZD, naj bo združena, enotna za lokacijo, različne kombinacije omenjenega? Kako zajeti čim večjo učinkovitost, to je izkoriščenost opreme in v celoti zaposlene delavce v vhodni kontroli?

Naslednje tako neprijetno je vprašanje kontrolne tehnologije. Ali je res vrsta, tip proizvodnje tisti kriterij, ki naj odloča pri oranizaciji kontrolne tehnologije? Ali je v takem primeru mogoče prek meja TOZD?

Še precej podobnih vprašanj bi lahko postavili, njihovi odgovori pa, če jih poznamo, nam bodo omogočili postaviti se na trdno stališče. V »Načrtu« smo sestavili matriko, kjer je za vsak del v sistemu Zagotavljanja kakovosti določen najbolj vpliven kriterij. Verjetno je še nekaj DO v Iskri kjer imajo podobna vprašanja, ne pa tudi vseh odgovorov. Izmenjava izkušenj je vedno dobrodošla.

Zagotavljanje kakovosti velikih sistemov, zagotavljanje kakovosti v Razvojnem inštitutu in zagotavljanje kakovosti v Trženju so orehi, ki jih še nismo strli, lahko bi dejali le, da je tisti od sistemov malo počen. To ne pomeni, da v omenjenih sredinah nihče ne skrbi za kakovost, prej bi lahko dejali obratno, le modela, ki bi sistemsko pokrival ta tri področja nimamo.

V ostalih TOZD Avtomatike je proizvodnja takega značaja, da lahko zagotavljamo kakovost z že znanimi in preizkušenimi prijemi. Potrebno je le zbrati toliko moči, energije ali tudi prisile, da zmoremo tisti — ho ruk —, ki je nujen v času uvajanja vsake novosti. Včasih je to le »piljenje« obstoječega sistema. In želimo si da bi bilo v prihodnje potrebnih čim manj širokih, načelnih akcij. Načrt zagotavljanja kakovosti izdelkov v Avtomatiki je za to dobra osnova.

M. Brajdih

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Težko je opravičiti sobotn[illegible] in nedeljsko delo, kadar so med tednom zastoji

Ob ocenjevanju rezultatov lanskoletnega dela so si bili v Železnikih [illegible] ni, da bi sicer lahko dosegli mnogo več, da pa v sedanjih razmerah tudi [illegible] ženo ni malo. Z rednejšimi dobavami repromaterialov bi se seveda dal[illegible] rediti neprimerno več, saj pripravljenosti v kolektivu ne manjka. To so d[illegible] zali tudi vsi tisti, ki sicer delajo v režiji pa so lani kar vsi povrsti zavih[illegible] kave in poprijeli za delo v proizvodnji; pa tudi tisti, ki so brez godrnanj[illegible] pravljeni potegniti delo še za en »šiht«, priti v soboto ali celo nedeljo in [illegible] noči; pa tudi člani tamkajšnje OO ZSMS, ki so delo po svoji opra[illegible] izmeni sprejeli kot obvezujočo akcijo.

Vendar pa vse le ne poteka tako, kot bi si človek po evforičnih uvodnih stavkih zamišljal. Delo izven običajnega urnika, podvojene izmene, prostovoljne delovne akcije, vse to je brez težav izvedljivo, kadar se delo res nakopiči. Povsem drugače pa je, kadar morajo delavci na delo v soboto ali nedeljo pa potem sredi tedna obstanejo brez dela, ker pač ni materiala. In prav nič drugače ni z delovnimi akcijami — mladih ali režijcev!

Kako zagotoviti zadostne ko[illegible] potrebnih repromaterialov bo [illegible] (tudi) v letošnjem letu odgovorna [illegible] poslovodnih delavcev v Železnik[illegible] letošnjem gospodarskem načrtu, [illegible] ga podprli ne le samoupravni or[illegible] temveč tudi družbenopolitične or[illegible] zacije, so namreč udarniške akci[illegible] predvidene. Prav rezultati lanskih [illegible] so tako odločitev podprli!

Količinskega plana proizvodnje [illegible] sicer niso dosegli (97,4 %), vendar [illegible] primnerjavi z letom 1982 izdelali k[illegible] dobrih 15 % več. To so uspeli kljub [illegible] likim težavam pri nabavljanju po[illegible] nih reprodukcijskih materialov [illegible] dobršni meri na račun za desetino p[illegible] čane produktivnosti.

Lani so izvozili za nekaj manj k[illegible] milijonov dolarjev izdelkov, kar [illegible] drugim pomeni, da je vsak zaposle[illegible] temu rezultatu pripomogel za 14[illegible] dolarjev. Izvoz pa predstavlja tudi [illegible] membno mesto v celotnem prihod[illegible] lani že kar 43 %; še leto poprej je [illegible] predstavljal le 34 % celotnega pri[illegible] ka.

Manj spodbuden pa je podatek, [illegible] lani v primerjavi z letom 1982 por[illegible] kar za 59 % več sredstev, potrebni[illegible] doseganje celotnega prihodka. To [illegible] seveda vplivalo na dohodek, ki je [illegible] predstavljal manjši delež v celotn[illegible] prihodku kot leta 1982; že nekaj let [illegible] upada tudi delež čistega prihodka v [illegible] hodku, čeprav so planirano vred[illegible] lani presegli za dobro petino.

Režim nadzorovanih (beri: zam[illegible] njenih) cen, ki za gospodinjske spar[illegible] iz proizvodnje v Železnikih tako [illegible] drugače velja kar neprekinjeno pa [illegible] veda ne vpliva spodbudno na poslo[illegible] rezultate. Lansko akumulacijo bo [illegible] veljavna zamrznitev hitro izničila, [illegible] prinašajo gospodinjski aparati [illegible] vsak mesec 34 milijonov dinarjev [illegible] gube — cene pa bi bilo treba poveča[illegible] za 25 — 30 %. S tem seveda še zdale[illegible] bi cen izdelkov, ki so enaki naprod[illegible] Jugoslaviji in v zahodnoevropskih d[illegible] vah, tudi izenačili; še vedno bi nam[illegible] domala nespremenjeno ostalo sed[illegible] razmerje, ko so domači izdelki za p[illegible] vico cenejši kot v tujini.

Kljub sorazmerno ugodnemu [illegible] skemu rezultatu, ki bo moral obe[illegible] spodbuden začetek letošnjega leta, [illegible] Železnikih ne kažejo pretiranega o[illegible] mizma. Ogromne težave z zagotav[illegible] njem likvidnosti se nadaljujejo tu[illegible] letošnjem letu; hudo primanjkuje s[illegible] stev za pripravo in pospešitev izvo[illegible] proizvodnje; vse bolj se — kljub [illegible] mrznitvi« — razpirajo škarje med [illegible] nami repromaterialov in končnih izd[illegible] kov. Medtem, ko se materiali vztraj[illegible] dražijo pa cene končnih izdelkov o[illegible] jajo nespremenjene.

Stane Fleischm[illegible]

Aktivnejše delo mladincev

»Poleg stalnih nalog mladinske organizacije kot so idejno politično delo, izobraževanje članov ZSMS, spodbujanje mladih k izobraževanju ob delu, predlaganje najbolj aktivnih mladincev za sprejem v ZK, aktivno sodelovanje z drugimi DPO DO, kakor tudi z drugimi organizacijami (OK ZSMS Šiška, OK ZSMS Vič—Rudnik), smo si v akcijskem programu za leto 1983 določili tudi druge akcije, od katerih pa nismo vseh uresničili,« nam je na vprašanje o delu mladincev v DO Elektrozveze odgovoril predsednik konference ZSMS DO Elektrozveze Franci Kušar ter nadaljeval:

»V lanskem letu smo veliko pozornosti posvetili predvsem realizaciji sanacijskega načrta, statusnim spremembam TOZD ter obravnavi in sprejemi samoupravnih sporazumov. Obravnavali smo tudi predlog SOZD sistemski rešitvi programov, pomembna naloga za nas pa je bila ustanovitev novih OO ZSMS po novih TOZD (RRNS, Elektronika, DSSS).

Prizadevno smo se udejstvovali na kulturno športnem in družbeno političnem področju. Delovnih brigad so se letos udeležili 3 naši mladinci, kar je sicer zadovoljivo, vendar moramo takoj ugotoviti, da v nekaterih naših delovnih sredinah tovrstne pobude še ne naletijo na zaželen odziv.

Premalo smo bili uspešni pri pridobivanju mladincev za našo pohodno četo, čeprav smo se pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane« le udeležili v zadovoljivem številu.

Mesec mladosti smo počastili z obiskom sklepne prireditve ob dnevu mladosti v Beogradu, kjer smo si skupaj z vojaki Kasarne Boris Kidrič ogledali film »Tito med stražarji neba«.

Z vojaki iz Kasarne Boris Kidrič smo sodelovali še ob svečani zaprisegi in kvizu, ki so ga organizirali za dan JLA.

S KOOS smo organizirali proslavo ob dnevu republike, sodelovali pri počastitvi jubilantov dela, pri organiziranju prireditve Dedka Mraza in organizaciji družabnega srečanja ob koncu leta.

V letošnjem letu nameravamo delo naše mladinske organizacije še razširiti in popestriti. Naložili smo si stalne naloge kot so: stalno idejno politično izobraževanje članov OO ZSMS, spodbujanje mladih k izobrazevanju ob delu, vztrajanje pri tem, da so mladinci tekoče seznanjeni z gospodarjenjem na vseh ravneh organiziranja v DO, predlaganje najbolj aktivnih mladincev za sprejem v ZK, aktivno sodelovanje z OO ZK in sindikatom, aktivnost na področju kulture, telesne kulture, ljudske obrambe in družbene samozaščite, sodelovanje z JLA, OK ZSMS Ljubljana Šiška in Vič Rudnik, zbiranje papirja ter sodelovanje z OO ZSMS na lokaciji Stegne.

Naš akcijski program pa je v letošnjem letu takle: v aprilu smo organizirali pohod na Šmartno goro in prostovoljno delo v proizvodnji ter očiščevalno akcijo »Čista, zelena Ljubljana«, maja se bomo udeležili pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane« in sodelovali na prireditvah ob dnevu mladosti ter izbrali mladince za MDA; junija, julija in avgusta se bomo udeležili MDA, športnih iger SOZD Iskra, kulturnih prireditev in se predvsem vključili v obravnavo polletnega poslovanja DO; septembra smo organizirali planinsko šolo, razgovor s pripravniki ter skupaj z mladinci iz Kasarne Boris Kidrič organizirali predavanja o političnem položaju pri nas in v svetu; oktobra bomo obravnavali 9 mesečno poslovanje naše DO ter sodelovali na svečani zaprisegi v vojašnici Boris Kidrič; novembra nas čakajo dejavnosti ob proslavi dneva republike in ob počastitvi jubilantov dela; decembra pa počastitve ob dnevu JLA, sodelovanje s sindikatom pri organizaciji prireditve za Dedka Mraza ter družabnega srečanja o koncu leta.

B.Č.

Franc Kušar.

Proslavili so dan žena

Mladinci Kibernetike smo po novem letu krepko poprijeli za delo. Naloge, ki si jih zastavljamo vsak mesec sproti, uspešno rešujemo. Ena izmed nalog je bila organizacija proslave za žene in dekleta vseh treh delovnih organizacij. S tem smo hoteli pokazati pozornost do naših sodelavk ob dnevu žena.

Proslavo smo priredili 9. marca 1984 ob 19. v dvorani Iskre Telematike na Laborah. V kulturnem programu so sodelovali mešani pevski zbor Iskra, recitatorji in folklorna skupina Iskra, ki je požela največ aplavza. Za ples je poskrbel ansambel Krvavški kvintet s pevcema. Da bi bil večer pestrejši so bile vključene družabne igre, o katerih so se prijetno zabavali vsi sodelujoči, ostali pa so jih bučno bodrili.

Z obiskom smo bili zadovoljni, prireditev nam je uspela, za kar pa se zahvaljujemo vsem, ki so nam pri tem pomagali.

Po mnenju večine si takih in podobnih prireditev še želimo in upamo, da nam bodo tudi v bodoče vsi pristojni pri tem stali ob strani.

B. Prosen

izpolnjuje dotična družbeno politična skupnost.

Po ugotovitvah komisije bi sistem samoupravnega družbenega načrtovanja moral zagotoviti delavcem temeljne organizacije združenega dela, da zares odločajo o celovitosti odnosov v družbeni reprodukciji. Seveda bi k temu moralo bistveno prispevati tudi boljše delovanje delegatskega sistema.

Odnos do trga, oz. razmejitev med le-tem in planom je sicer omenjen, venar brez jasno nakazanih razmerij. Očitno bo treba to vprašanje še pretresati, preden bo zrelo za odločitev.

Na osnovi ugotovitev Komisije je v zvezni skupščini že stekel postopek o dopolnitvi sistema planiranja tako, da je bil predlog sprememb pripravljen že ob polletju 1983. Sprejemanje ustreznega Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovah sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije je predvideno v programu dela skupščine v prvi polovici leta 1984.

Predlagatelj sprememb zakona ugotavlja na osnovi stališč zveznih družbenih svetov, v zvezi z dogradnjo sistema družbenega planiranja, da so glavni problemi predvsem praktične narave, ker ne uspevamo zagotoviti sočasnega in usklajenega delovanja planov, trga in ekonomskih zakonitosti.

Predlagana je torej vrsta manjših popravkov, pri čemer pa nas predvsem zanima tisti del sprememb, ki se nanašajo na OZD. Tu bi veljalo omeniti predvsem poenostavitev postopka za sprejemanje elementov za pripravo planskih aktov v TOZD in dopolnitev, ki predvideva tudi pripravo in sprejem smernic za izdelavo planov DO in SOZD.

Večja vloga je dana tudi letnemu planiranju pa tudi dolgoročni plan je obdelan nekoliko podrobneje.

Seveda bo skladno s temi spremembami potrebno proučiti tudi ustrezen republiški zakon.

Kljub tem spremembam pa bo praksa nedvomno ostala pri svojih kritičnih ugotovitvah o kompliciranosti celotnega sistema planiranja tako, da bo še nadalje ostajal verjetno razkorak med prakso in normativno ureditvijo tega področja.

5. Planiranje v SOZD Iskra.

SOZD Iskra je v tem trenutku integracija okoli 105 TOZD, združenih v 18 DO. Od tega je 13 proizvodnih delovnih organizacij z zaokroženim proizvodnim programom in specifičnim segmentom trga. Planiranje globalnega razvoja SOZD je v takih pogojih nedvomno zelo kompleksna zadeva. Dolžnost in pravica narekuje delavcem, da osnove plana sprejemajo TOZD, vendar se na SOZD postavlja dilema, kako oceniti realnost teh planov in preveriti njihovo usklajenost z globalnimi opredelitvami razvoja celote. V ta namen smo s pridom izkoristili zakonsko določeno sočasnost nastajanja planov. V čem je stvar! Plani, oz. bolje razvojne možnosti za neko plansko obdobje se delajo hkrati v TOZD za TOZD, v DO za DO in na ravni SOZD za global SOZD. Temu sledi primerjava, ki ugotovi usklajenost predvidenih razvojnih možnosti. Očitna odstopanja se uskladijo na strokovni in samoupravni ravni. Temu sledi celotna zakonska procedura sprejemanja posameznih planskih aktov.

Seveda tega postopka ne smemo idealizirati, ker bi se s tem zavajali. Največje težave namreč nastopijo pri usklajevanju, ker ni v celoti v družbi razdelana ta institucija s pravnega vidika. Podobno kot pri nastajanju plana, lahko izkoristimo v »sočasnost« za kontrolo izvajanja plana. Na vseh ravneh planiranja pripravimo sočasno oceno realizacije plana v nekem obdobju. Dobljene rezultate medsebojno vzporejamo in ocenjujemo z vidika zasledovanja globalnih ciljev razvoja SOZD. Odklone ugotavljamo in skušamo s podrobno analizo ugotoviti vzroke za odklone.

Ta način dela pa zahteva, da za raven SOZD razdelamo take pripomočke planiranja, ki brez večjih napak omogočajo izdelavo prognoz globalnega razvoja pa tudi oceno poslovanja. Pripravo planskih dokumentov v SOZD Iskra delimo na tri dele in to na:

— planske dokumente in metodologijo za njihovo pripravo;

— izračun posameznih parametrov družbeno ekonomskega razvoja.

Za raven SOZD se sprejemajo naslednji planski dokumenti: :

— Sporazum o temeljih plana SOZD za srednjeročno obdobje;

— Srednjeročni plan SOZD.

Postopek, ki se je izoblikoval v SOZD Iskra za sprejem teh planskih aktov, je v grobih obrisih tak, da najprej izdelamo oceno poslovanja predhodnega obdobja, leta in nato analizo razvojnih možnosti. Temu sledi primerjava, oz. usklajevanje s podobnimi dokumenti DO in kot rezultat tega se izdela predlog ustreznega planskega dokumenta.

Ker vsak posamezni planski akt zahteva glede na zakon o planiranju svoj postopek samoupravnega sprejemanja, imamo zato izdelane posamezne metodologije in to za:

— Letni program SOZD Iskra

— Dolgoročni plan SOZD Iskra.

V prihodnjem letu nameravamo tem metodologijam dodati še metodologije za izdelavo in sprejem Samoupravnega sporazuma o temeljih plana in Srednjeročni plan SOZD. V metodologiji so opredeljeni predvsem dokumenti, ki se izdelajo, nosilci posameznih dejavn[illegible] in rokovni potek.

V pripravo planskih aktov se [illegible] membno vključuje analiza gospod[illegible] skih pogojev v domovini in tujini. [illegible] teh analizah pa imamo stalne teža[illegible] Pogoje gospodarjenja bi pravilo[illegible] morali definirati planski akti družbe[illegible] političnih skupnosti, na pr. republike [illegible] federacije. Toda ti dokumenti so sta[illegible] idealizirani, izvajanje v njih opred[illegible] ljene ekonomske politike nikakor [illegible] gre od rok, niti republiškemu svetu [illegible] zveznemu izvršnemu svetu. Odstop[illegible] nja v izvajanju so tako velika, da se [illegible] te dokumente ne moremo s pridom [illegible] sloniti.

Zaradi tega smo v SOZD Iskra u[illegible] dili prakso, da skušamo iz dosegljiv[illegible] analiz in predlogov planskih aktov D[illegible] sami predvideti najverjetnejša gosp[illegible] darska gibanja in glede na take oce[illegible] postaviti tudi svoja planska izhodiš[illegible] Tako je na pr. pri Letnih programih s[illegible] len problem predvidena višina inflac[illegible] Od nje so namreč odvisni mnogi e[illegible] menti v pripravi plana, kot so tečaj [illegible] narja, obrestna mera, obseg finanč[illegible] tokov, gibanje cen, gibanje OD [illegible] Zakaj tega ne znamo na ravni drža[illegible] bolj točno predvideti ne bi komentir[illegible]

Zaključek pregleda sistema plani[illegible] nja v SOZD lahko povzamemo v ug[illegible] tovitev, da smo v primerjavi z okolje[illegible] najverjetneje nad povprečjem.

DO AVTOELEKTRIKA

Manj nesreč

V novogoriški Iskri — Avtoelektriki se lahko pohvalijo z vzpodbudnim podatkom, vezanim na nesreče, ki so se zgodile na delu, ali na poti na, ali z dela. Število nesreč v lanskem letu se je namreč zmanjšalo za 6 odstotkov v primerjavi z letom poprej.

V temeljnih organizacijah in DSSS s sedežem v Šempetru se je število nesreč zmanjšalo za 8 %. Bolniški stalež, ki je bil potreben za zdravljenje poškodb znaša za delovno organizacijo 1254 delovnih dni, kar je za 9,4 % manj kot v preteklem letu, to pa tudi pomeni, da je tudi resnost poškodb manjša kot v letu poprej.

V tovarni delovnih sredstev se je število nesreč zmanjšalo za 39,2 %, ta odstotek pa predstavlja 9 nesreč manj, kot v letu 1982.

V tovarni generatorjev in elektromotorjev sta bili dve resnejši poškodbi, za katerimi ozdravitev pa sta delavca porabila 114 dni bolovanja. Prva poškodba se je pripetila na poti z dela, druga pa je terjala celo amputacijo palca desne roke.

Vzroki nesreč pri delu so bili v glavnem »standardni«: neuporaba osebnih zaščitnih sredstev, neupoštevanje navodil za varno delo, neprevidnost in nedisciplina, v nekaterih primerih pa tudi slabo zavarovani stroji. Nekoliko pa se je povečalo število nesreč na poti na delo in iz dela.

V lanskem letu so v Avtoelektriki organizirali iz varstva pri delu periodično izobraževanje za delavce iz več temeljnih organizacij. Pripravili in uspešno izpeljali so tudi tri uvajalne seminarje za 110 delavcev. Preizkus znanja iz varstva pri delu in požarnega varstva pa je uspešno opravilo kar 1740 delavcev.

Lani je bilo v temeljnih organizacijah s sedežem v Šempetru šest manjših požarov, pri katerih pa zaradi hitre in učinkovite intervencije ni nastala omembe vredna škoda, le 34 izpraznjenih ročnih aparatov za gašenje so morali spet napolniti. Vsekakor mnogo bolje to, kot da bi morali pisati o kakšni veliki gmotni škodi. Tega si nihče ne želi, zato še večja budnost tudi v prihodnje ne bo odveč.

Marko Rakušček

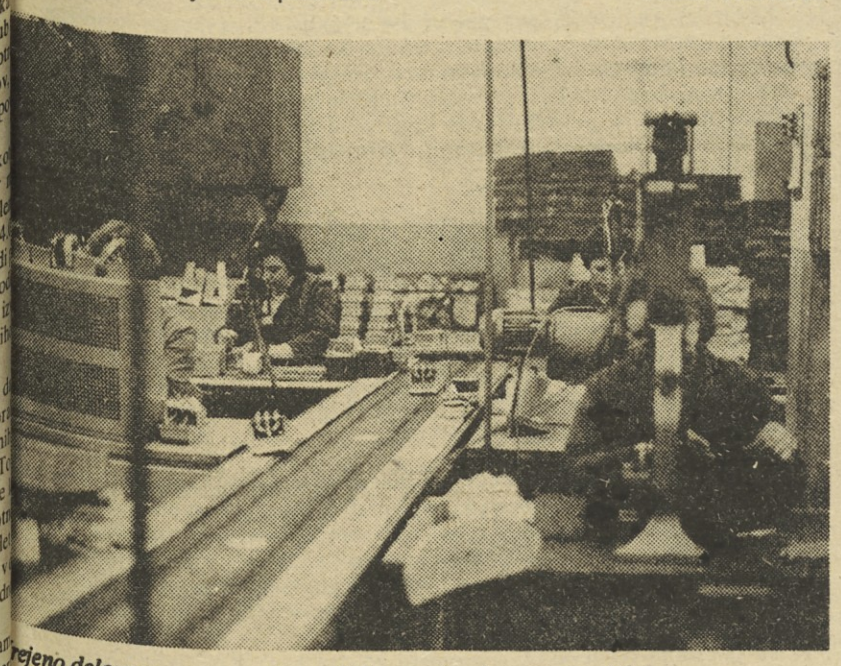

...rejeno delovno mesto – prispevek k zmanjšanju nesreč pri delu.

Bilo je točno pred 20 leti 3. marca 1964, ko je tiho in plašno prestopila prag delovne organizacije Iskre — Avtoelektrike, Nova Gorica Bruna Susič. Takrat se je pričela njena delovna doba, ki je trajala vse do danes, ko je odšla v zasluženi pokoj. V tovarni velikih zaganjalnikov, na liniji montaže glavnega sestava je Bruna kaj hitro osvojila s svojo vestnostjo in natančnostjo krog sodelavk in sodelavcev in delo je prav zaslugi Brune še bolje teklo. Seveda je bilo slovo boleče, a kaj hočemo, čas opravi svoje, delovno mesto, ki mu je bila zvesta dolgih 20 let, je prepustila mlajšim. Na skromni, a toliko bolj prisrčni slovesnosti, ki so jo v čast Bruni priredili sodelavci in sodelavke, so ji izročili rože in spominsko darilo, Bruna pa je obljubila, da bo še naprej spremljala njihovo delo in uspehe in da bo ob vsaki ponujeni priložnosti prišla na obisk.

Kulturniki — pozor!

Na pobudo KOS SOZD Iskra pripravljamo v Iskri almanah oz. zbornik vseh kulturnih dejavnosti. Združiti hočemo v knjižni obliki vse literate, likovnike, fotografe, pevce, fokloriste, recitatorje in animatorje. Naprošamo vse, ki se na kakršen koli način ukvarjajo z umetnostjo, še posebej pa vodje kulturnih skupin, da nam pošljejo podatke o dejavnosti, po možnosti opremljene s fotografijami.

Formular je videti takle:

delovna organizacija:
TOZD:
dejavnost:
ime in priimek:
rojstni podatki:
zaposlen:
dela, stvaritve, dosežki:
razstave:
nastopi:
tematika (stil, vsebina):

Vse informacije se zbirajo pri Matjažu Kocbeku, IC, TOZD Marketing, Poljanska 31, Ljubljana, telefon: 325-061.

Likovna razstava

TOZD TGA, Reteče — Šele pred nedavnim ustanovljena komisija za kulturno-dejavnost pri osnovni sindikalni organizaciji Tovarne gospodinjskih aparatov iz Reteč ne miruje. V kratkem času so člani poskrbeli že za drugo razstavo v tovarniških prostorih, tokrat ob mednarodnem Dnevu žena — 8. marcu. V majhnem tovarniškem salonu so razstavili vrsto ročnih del, ki so jih izdelali člani kolektiva te temeljne organizacije in tako simbolično obeležili praznik svojih sodelavk.

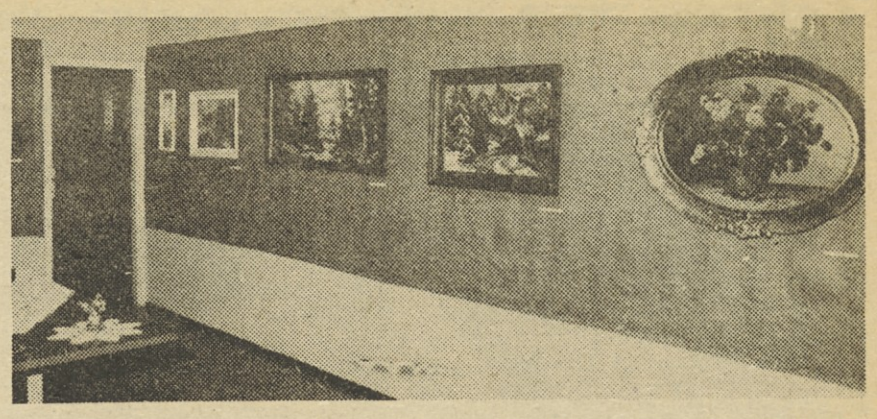

S KNJIŽNE POLICE:

Louis Adamič
MOJA ROJSTNA DEŽELA

Med tremi Adamičevimi knjigami, ki jih je hkrati pred kratkim izdala založba Borec zavzema vsekakor delo »Moja rodna dežela« svojevrstno mesto. Gre za knjigo iz Adamičeve trilogije o njegovi domovini, in sicer za vmesno delo, ki ga oklepata njegovi knjigi »Vrnitev v rodni kraj« in »Orel in korenine«.

Adamičeva trilogija o njegovi domovini Sloveniji in Jugoslaviji zavzema obdobje kakih dvajset let, od prve vrnitve Louisa Adamiča domov 1932. leta pa do njegove zadnje vrnitve v rodni kraj 1949. leta. Vmes pa je bila dolga tema in groza štiriletne okupacije Adamičeve domovine, ki jo je popisal prav v svojem srednjem delu trilogije, v knjigi »Moja rojstna dežela«, ki je zdaj pred nami v prevodu Branka Gradišnika. (Ostali deli trilogije, »Vrnitev v rodni kraj« in »Orel in korenine« je slovenski bralec dobil v prevodu že prej).

Težko je na kratko poročati o tem, dokaj nenavadnem Adamičevem delu, ki pa po svoje vendar nosi neko zgodovinsko težo in politično pomembnost, ki jo morda občutimo danes še mnogo bolj kot pa pred štiridesetimi leti, ko je knjiga izšla v Ameriki in naletela na izreden odmev med ameriškim bralstvom. V tej knjigi gre namreč zato, da je z izrednim naporom, zbiranjem poročil, preučevanjem in hotenjem skušal Adamič predstaviti svetu, predvsem anglosaksonskemu, ne samo svoje domovine v zgodovinskem in kulturnem smislu, temveč tudi v njenem izrednem narodnoosvobodilnem naporu, ki je bil v predstavi zahoda popačen s prikazovanjem četništva in monarhizma, pri čemer je zlasti pomembno vlogo igrala jugoslovanska kraljevska emigrantska vlada s svojimi pristaši na Zahodu.

Adamič pa se je tej neresnici, češ, da so četniki Draže Mihailovića edini borci proti nacizmu v okupirani Jugoslaviji, odločno uprl, dokazno in dokumentarno, kolikor so mu pač dopuščali viri in poročila iz tistega časa, je razkrinkal četništvo kot kolaboracinista okupatorjev in dokaj prizadeto in precej dokumentarno prikazal partizanski boj, vlogo tovariša Tita in jugoslovanskih komunistov v boju proti okupatorjem ter njihove izredne borbene sposobnosti pa tudi žrtve in trpljenje, ki je prizadevalo vse Jugoslovane pod fašistično peto. Pri tem je seveda razumljivo precej strani posvetil boju slovenskega naroda in Osvobodilni fronti, vpletel v svojo pripoved svoje spomine na srečanja in razgovore z Borisom Kidričem in Josipom Vidmarjem, ki sta zdaj vodila upor slovenskega ljudstva, z njima pa se je srečaval v daljnih tridesetih letih, ko se je pod šestojanuarsko diktaturo prvič povrnil v rodni kraj.

Prav je, da je založba to, danes nadvse zanimivo in tudi aktualno Adamičevo besedilo izdalo neokrnjeno, saj je kljub marsikaterim zgodovinskim in objektivnim netočnostim pa tudi avtorjevemu, včasih malce pretiranim zanosom nad starim krajem, to Adamičevo delo neverjetno preroško: v njem so implicirani že vsi prihodni dogodki, tudi drugo zasedanje AVNOJ (knjiga je izšla septembra 1943, torej tik pred zasedanjem AVNOJ), zapleti med zavezniki ob zmagovitem koncu vojne in če hočete, tudi Informiro, da ne govorimo o njegovih željah in zahtevah po naprednem modernem in samostojnem razvoju Jugoslavije, ki naj bi se iz zaostale in agrarne dežele spremenilo v moderno, napredno in ustvarjalno socialistično deželo. In tudi v tem, če hočete preroškem, anticipativnem duhu, je vrednost tega Adamičevega dela danes, ki tako, natanko po štiridesetih letih od izida, prihaja v roke slovenskemu bralcu.

Pomembnosti delovanja Louisa Adamiča so se v domovini zavedali še med vojno in zato ni nič čudnega, če ga je maršal Tito že spomladi 1944. odlikoval z redom bratstva in enotnosti in mu ob tej priložnosti poslal tudi pismo, za katerega se mu je Louis Adamič zahvalil in v njem med drugim zapisal:

»Kar se mene tiče, imam za veliko čast, da lahko služim vaši strani. Šel sem v boj ne samo zaradi svoje rodne dežele, ampak tudi za mojo novo deželo, ki je bila in je še — v nevarnosti zaradi politične reakcije«.

Knjigo Louisa Adamiča »Moja rojstna dežela« je izdala, kakor smo že omenili, založba Borec, Ivan Bratko je napisal spremno besedo k njej, medtem ko je uvodno besedo prispeval Joža Vilfan, opremila pa jo je Nadja Furlan.

D.Ž.

Iz tujega strokovnega tiska

Šah z računalnikom

Doslej je veljalo prepričanje, da mikroračunalnik ne more zmagati v dvoboju s šahovskim mojstrom. Toda mikroračunalnik Motorola 6502 je zmagal v odprtem dvoboju z mojstrom Davidom Moodyjem na šahovskem turnirju v ZDA.

Sedanji računalniški specialist ocenjuje šahovske pozicije na docela drugačen način. Skakači so vrednejši od konjev, vendar je lahko med igro položaj tudi drugačen in konja imata prioriteto. Za vsako potezo predvidi mikroprocesor 17 nadaljnjih potez, izračuna izgubo posameznih figur in pregleda tisoč shranjenih pozicij v sekundi, kar vseskupaj traja tri minute in se nato odloči za nadaljnjo potezo.

Za novi šahovski računalnik so se odločili predvsem turnirski igralci, ki ga bodo uporabljali za vajo. Motorola je izdelala za sedaj 1.000 primerkov, za vsakega pa je treba odšteti 1.295 dolarjev.

Teleskop za opazovanje sonca

Zvezna republika Nemčija, Italija, Švedska, Norveška, Izrael in Švica nameravajo zgraditi 35 m visok teleskop za opazovanje sonca. Načrt, imenovan LEST (Large European Solar Telescope), bodo uresničili na Kanarskih otokih ali na Havajih, tako so povedali na tiskovni konferenci v Zürichu. Glavno zrcalo bo imelo premer 2,4 metra, teleskop pa bo napolnjen s plinom helijem, kar bo zmanjšalo optične motnje za 30-krat.

Sonce še vedno skriva veliko ugank, ki jih bo treba odkriti. Predvsem so to problemi plazmafizike in s tem temeljni problemi astrofizike.

Pogajanja za sodelovanje pri načrtu z ZDA in drugimi državami še trajajo.

Postaja v vesolju

Ameriški predsednik je odobril načrt, po katerem bodo Američani zgradili v vesolju postajo. Stroške v višini 8 milijard dolarjev predvideva načrt NASA za razvoj orbitralnega programa Space shuttle. Za vsako leto je predvidena milijarda dolarjev, če hočejo, da bo postaja nared v 90 letih. Uresničevanje načrta niti ne bo tako drago, saj je pokojni Kennedy odobril za realizacijo načrta Apollo, po katerem so se ameriški astronavti izkrcali na luni, 45 milijard dolarjev.

Orbitalna postaja bo sestavljena iz modulov v obliki cilindrov. Vsak cilinder bo dolg 6,7 metra s premerom 4,3 metra. Dva cilindra bosta na voljo za laboratorije, eden pa za bivanje posadke, medtem ko bo četrti namenjen za instrumentarij in skladišče. Posamezne module bodo lahko poljubno sestavljali. Postaja bo imela tudi odprt servisni del za inšpekcijo, čakanje in prosto leteče astronavte. Energetska centrala z močjo 75 kilovatov bo dajala dovolj energije, zato bodo zgradili sončni generator s površino 2.000 KV. Orbitalno postajo bodo dopolnili z eno ali dvema ploščama, ki bosta krožili na drugih višinah. Z njih bodo opazovali zemljo, delali poizkuse, tod bodo potekale tudi komunikacijske zveze in vojaška opazovanja. Orbitalna masa bo 36 ton s 195 kub. m notranjih prostorov. To bo dovolj za 6 do 8-člansko posadko, ki jo bodo zamenjali vsake 3 do 6 mesecev. Prostore bodo lahko kasneje povečali na 300 kub. m.

Sovjetske zveze ta ameriški načrt niti najmanj ne preseneča ali pa vznemirja. Pripravlja namreč svojo postajo z maso 135 ton in prostorom za 12 oseb. Pričakujejo, da bo ta postaja nared že pred koncem tega desetletja.

Baker proti žveplu

Za pretvorbo v premogu vezane kemične energije v električno so v današnjih termoelektrarnah v rabi postopki, pri katerih premog najprej zgori in kuri kotle, kjer pridobivajo paro z maksimalno temperaturo 540 stopinj Celzija in visokim pritiskom 240 barov. V tem procesu se s pomočjo plinske turbine spremeni mehanska energija v električno. Z upoštevanjem vseh izgub je možen 40% izkoristek energije premoga in komaj je možno ta % zvečati z boljšimi tehnološkimi postopki.

Znanstvene raziskave so se sedaj osredotočile na razvoj novih energetskih konceptov, slonečih na uporabi plinsko-parnih turbin.. Predlog najprej uplinijo in vodijo do plinske turbine. Pri tem ostane pepel, ki ga tudi porabijo za proizvodnjo pare v drugi turbini. S tem načinom dosežejo večji izkoristek. Težave pa so pri žveplu, ki ga vsebuje premog približno 0,3 %. Žvepleni plin SO_2 namreč zlahka uniči turbino, zato je potrebno odstranjevanje žvepla pred glavnim postopkom.

Na nesrečo temeljijo vsi dosedanji postopki za odstranjevanje žveplenega plina na dejstvu, da je treba plin ohladiti in šele nato je možen postopek. To pa je dejansko velika izguba energije. Izhod so sedaj našli v novem postopku z bakrom, ki dovoljuje odstranitev žvepla pri vročem plinu. Laboratorijski preizkusi zagotavljajo 90% razžveplanje plina pri temperaturi 750 stopinj C. Postopek bo zelo pomemben v termocentralah, predvidevajo pa, da ga bodo uporabili tudi v jeklarski industriji.

Žepna temnica

Vsak fotoamater si bo sedaj lahko sam razvil diapozitivne filme brez laboratorijske opreme. Polaroid je namreč izdelal 35 mm »avtoprocess« diasistem, s katerim lahko že po 5 minutah projiciramo uokvirjene diaposnetke na steno.

Kodak je izdelal tri vrste dia pozitivnih filmov. Barvni film z občutljivostjo 17 DIN, črno-beli poltonski film 22 DIN in črnobeli visokokontrastni film občutljivosti 27 DIN. Vsak film se nahaja v standardni patroni in je naprodaj skupaj s kapsulo kemikalij za razvijanje.

Osvetljen film je treba vstaviti skupaj z razvijalno kapsulov avtoprocesor, kjer je temnica. Kapsula se odpre samo, če je naprava dobro zaprta. Po 60 sekundah je diafilm brez uporabe kakršne koli tekočine in naravnanja temperature razvit. Film je suh in se ga da takoj uokviriti. Postopek pri barvnih in črnobelih filmih je enak. Iz temnice zavrtimo film mimo nožev v predel, kjer ga uokvirimo in stisnemo. Diaposnetki so pripravljeni za predvajanje.

Novi diapozitivni sistem je Polaroid prikazal na sejmu Eurocom '84, ki je potekal med 18. in 22. februarjem v Düsseldorfu. V Zahodni Nemčiji stane film za 12 posnetkov 33 mark, 45 mark pa za 36 posnetkov in enkratni strošek za napravo za razvijanje in uokvirjenje 300 DM.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Z občnega zbora Planinskega društva Iskra

Planinci Iskre letos že štirinajstič polagamo obračun o delu našega društva. Preteklo leto je bilo tudi za nas planince stabilizacijsko. Poslovati smo morali bolj skromno, kot prejšnja leta. Z zadovoljstvom pa ugotavljamo, da smo kljub temu realizirali 80% planiranih izletov. Ti izleti so bili spričo dobro pripravljenega programa in splošne situacije bolj obiskani.

Poleg izletov na ravni PD organizirajo izlete še sekcije v posameznih TOZD oz. DO. Le-te so imele poprečni obisk v primerjavi z društvenim še mnogo večji. Naši izleti v sosednje republike postajajo vedno bolj zanimivi in obiskani tako, da smo jih planirali tudi za letos.

Ugotavljamo, da nekatere sekcije, včasih zelo uspešne, postajajo neaktivne. Osnovni vzrok temu stanju so zelo pogoste reorganizacije, preseljevanje temeljnih organizacij, zmanjševanje finančnih sredstev itd. V okviru sekcije je nujno treba voditi aktivno kadrovsko politiko. Tudi letos bomo dali velik poudarek delovanju sekcij v okviru P.D. Iskra predvsem s ciljem dobrega kadrovanja, pravilnega odnosa planinska sekcija — sindikalna organizacija, pa tudi v finančnem pogledu tam, kjer nimajo dosti sredstev za sprovajanje izletov.

Občni zbor je z odobravanjem sprejel novost — plansko zavarovanje. Po 19. seji skupščine Planinske zveze Slovenije je zavarovan vsak planinec, ki je včlanjen v eno izmed planinskih društev in ima plačano članarino iz katere Planinska zveza Slovenije odvaja premijo zavarovalni skupnosti. Zavarovalna skupnost bo zavarovancu oziroma njegovim svojcem izplačala: v primeru smrti 10.000 dinarjev; v primeru invalidnosti do 20.000 dinarjev, stroške reševanja do 100.000 dinarjev.

V okviru PD dela tudi mladinsko-študentska sekcija Iskrica. Lani je delovala slabše od prejšnjih let, predvsem zaradi odhoda njenega predsednika na odsluženje v JNA. Naša naloga je, da Iskrico ponovno aktiviramo.

Smučarska sekcija je bila v sezoni 1982—83 dokaj številčna. Tudi v tej sekciji bi morali storiti kaj več. Predvsem pa to, da se v okviru sekcij ponudi znamkice Smučarske zveze, saj je centralna prodaja preveč odročna.

Društvo je razpravljalo o svojih bodočih nalogah. Nekatere od osnovnih nalog, ki čakajo upravni odbor so:

— aktivirati posamezne sekcije v pogledu števila članov, izletov in povezave s sindikalno organizacijo TOZD,
— aktivirati in razširiti delovanje »ISKRICE«, to je mladinsko-študentske sekcije PD ISKRA,
— aktivno sodelovati z meddruštvenim odborom in Planinsko zvezo Slovenije.
— Skrbeti za strokovni dvig našega članstva — predavanja, seminarji,
— tesneje sodelovati s planinsko sekcijo ISKRA Kranj.
— posvečati vso skrb in pozornost dobri organizaciji, strokovnemu vodenju in varni izpeljavi izletov.

Občni zbor je sprejel tudi program izletov za leto 1984. Na te izlete vabi vse ljubitelje gora.

Program izletov 1984 PLANINSKEGA DRUŠTVA ISKRA LJUBLJANA

Februar:
25. ZASAVSKA GORA

Marec:
3. POLJANA, TOLSTI VRH, KRIŽKA GORA
10. SLAVNIK
17. KUM
24. — 25. KANIN, KRNICA (turni smuk)

April:
7. — 8. KOTOVO SEDLO (turni smuk)
21. TRNOVSKI GOZD, GOLAKI

Maj:
12. MENINA PLANINA
19. — 20. DESETI »JULETOV SMUK« ZA CMIROM

Junij:
3. ŠPIK
16. SAULECK — 3085 m (Pot prijateljstva)
23. — 1. 7. PROKLETIJE

Julij:
7. — 8. KRIŠKI PODI, RAZOR
14. ZELENICA, STOL, ŽIROVNICA

Avgust:
25. — 26. POHORJE

September:
1. — 2. PREČENJE KANIN—ROMBON
8. PETZEK — 3283 m (Pot prijateljstva)
22. — 23. IV. DEL PP, IZ KRNICE V MARTULJEK IN ZA AK
29. CRETA GRAUZARIA 2066 m (Pot prijateljstva)

Oktober:
6. — 7. RATEŠKE PONCE
13. JEZERSKO, VELIKI VRH
— IZLET ZVEZE BORCEV

November:
20. IZLET V NEZNANO.

KA

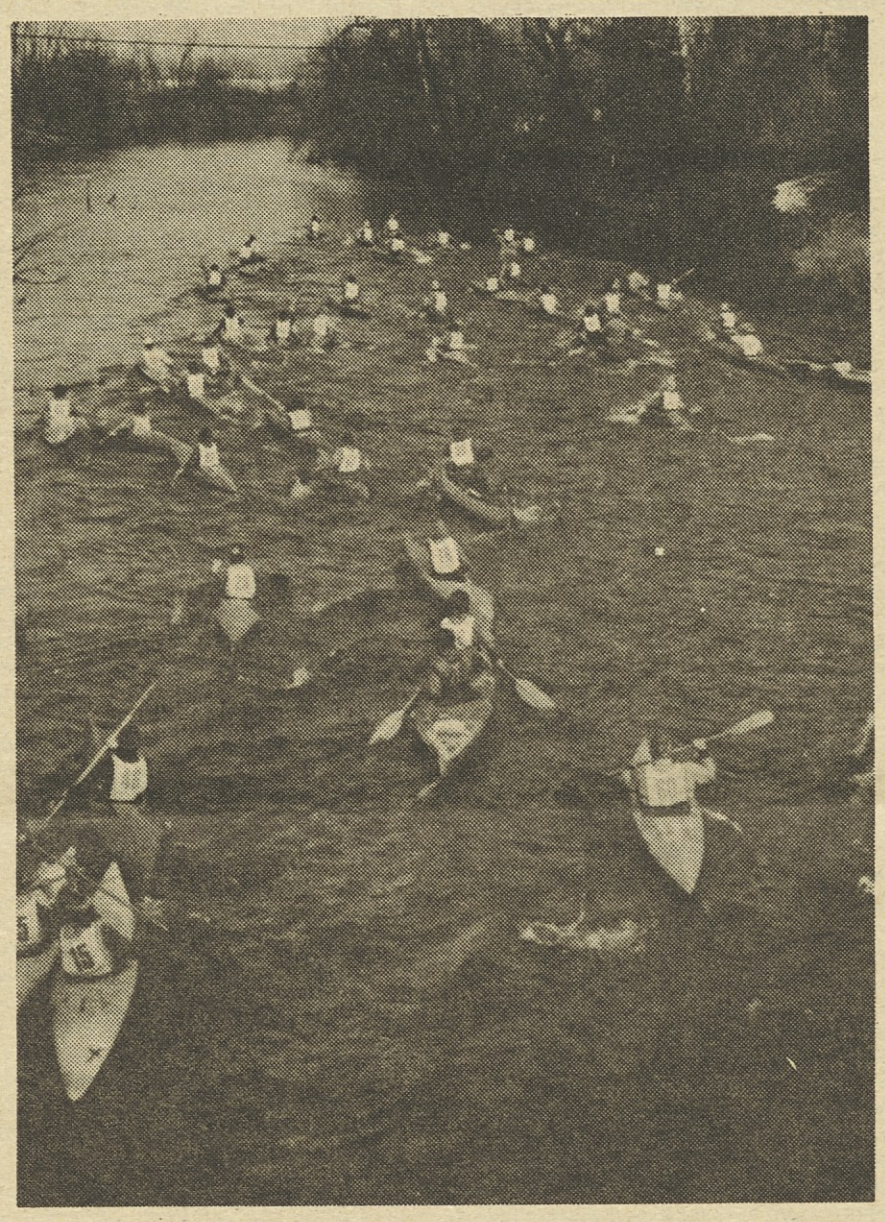

Iskrina DO Iskra Delta je Ljubljanskemu Kajak–Kanu kluba pomagala z nakupom štartnih številk in z njimi so preteklo soboto že izvedli prvi spust po Ljubljanici, od Podpeči do Ljubljane in tako začeli novo sezono.

Časopisne novice

Posebno živahno delovno obdobje preživljajo delavci tovarne Posebn telekomunikacijskih naprav na Blejski Dobravi. Januarja letos so dobili n ročilo iz Irana. Gre za izdelavo telefonskih central sistema crossbar v vredn sti milijon dolarjev. Dobavni rok je izredno kratek — do konca aprila. Direktor TOZD Marjan Šifkovič je povedal, da je to največja naloga TOZ v zadnjih letih. Potreben bo kar največji napor celotnega kolektiva in tu delo v podaljšanem času in v prostih sobotah.

TOZD PTN si je za leto zastavila 2,8 milijona dolarjev izvoza na konver bilno področje, kar je 13-krat več kot lani.

Društvo likovnikov kranjske Iskre je bilo ustanovljeno leta 1975. Njego člani so izredno delavni, saj so v tem kratkem času pripravili že približno 10 razstav v raznih krajih države. Od vsega začetka skrbijo za kakovost, nad k tero bedita znana mentorja dr. Cene Avguštin in dr. Ivan Sedej, ki člano svetujeta ter izbirata dela za razstave.— Delavska enotnost.

»Na delavskem svetu DO Iskra Invest servis so sprejeli sklep, da post nejo pokrovitelji naše šole. Takrat smo jim omenili, da na šoli nimamo tel vizorja. Otroci pa tudi učitelji so bili presenečeni, ko so nam pred zimskim olimpijskimi igrami prinesli dragoceno darilo«, je povedala Angela Likovi ravnateljica osnovne šole Majde Vrhovnik v Ljubljani.

»V kratkem bomo sklenili sporazum o sodelovanju, predvsem glede kul ture in športa. Že za 8. marec bodo učenci osnovne šole pripravili za naše de lavke kulturni program, za prihodnjo šolo v naravi jim bomo preskrbeli dv smučarska vaditelja, dogovorili pa se bomo, da bi naši delavci v popoldan skih urah uporabljali šolsko televadnico in podobno. Pomagali bomo tu opremiti kabinete, posebej fizikalnega«, je pojasnil Boštjan Muraus, vodj upravno kadrovskih poslov DO Iskra Invest servisa.— Ljubljanski dnevni

Ker je Iskra namenila vse razpoložljive zmogljivosti za sarajevsko olimp jado, so Koprivničani še vedno brez telefonske govorilnice. Ta bi vsaj za si in začasno izboljšala izjemno slabo razvito telefonsko omrežje v tej kozjan ski krajevni skupnosti, kjer premorejo telefon le na pošti. Tolažijo se lahk tudi s tem, da so verjetno tudi drugi kraji ostali brez govorilnice, in upajo, d bo obljubljena in toliko želena naprava prispela vsaj kmalu.— Dolenjski lis Novo mesto.

V semiški Iskri v preteklem letu niso dosegli načrtovanega izvoza, vsaj n zahodni trg ne, zato pa so letos toliko večji optimisti in pričakujejo, da jim b uspelo doseči lanski načrtovani izvoz. Tako naj bi na konvertibilna področj izvozili za 6,2 milijona dolarjev izdelkov, kar za polovico več kot lani.

Zavedajo se, da tudi letos v proizvodnji ne bo šlo brez težav. Dobavni rok za uvožene materiale so vse daljši, ravno tako pa vse več tujih dobavitelje zahteva predplačilo. Mimo tega plastične folije, za katero je osnovna surovin nafta, tudi na svetovnem tržišču ni v obilici. Bojijo se tudi omejevanja uvoz opreme.— Dolenjski list, Novo mesto.

V Beogradu se je za kratek čas zadržala skupina zahodnonemških funk cionarjev in gospodarstvenikov, ki jo je vodil državni sekretar v ministrstv gospodarstva von Würzen, v njej pa so bili tudi predstavniki upravnih odbo rov Volkswagna, Siemensa in Hoechta. Pogovarjali so se z jugoslovanskim funkcionarji in gospodarstveniki o možnostih poglobljenega sodelovanja n posameznih področjih in tudi o jugoslovanskih predpisih glede skupnih vla ganj in kooperacij.

Na področju modernizacije prometa, železniškega in cestnega z opremo signalno varnostnih naprav so menili, da bi jugoslovanski organizaciji Iskra in EI izdelali največ opreme.— Ekonomska politika, Beograd.

Zbral in uredil Marjan Kral

Vabimo na Kaninski smuk

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo 24. 3. 1984 Kaninski smuk. Vsi planinci, ki ljubijo turno smuko, se naj zberejo v soboto, 24. marca ob 5.30 na Kongresnem trgu, od koder se bomo odpeljali z avtobusom v Bovec. Od tu z gondolsko žičnico do vrha in nato spust v Krnico. Za varnost bo poskrbel Tone Sazonov Tonač.

Prijavite se pri Bredi Jančar, tel.: 572-331, int. 614.

Hranilno pismo Ljubljanske banke dokument, ki ima že danes svojo jutrišnjo vrednost

Hranilno pismo Ljubljanske banke varčevalcu zagotavlja največjo možno ohranitev vrednosti prihrankov, obrestovanje začetne vloge po dogovorjeni, posebej visoki obrestni meri in uporabo dokumenta ob različnih priložnostih.

Kakšni razlogi so vodili Ljubljansko banko pri odločitvi za uvedbo nove, drugačne oblike varčevanja?

Analize varčevanja v jugoslovanskih bankah kažejo, da v zadnjih letih dinarski prihranki občanov ne rastejo več tako intenzivno in se, kljub absolutni rasti, realno zmanjšujejo. Velja tudi splošna ugotovitev, da varčevanje upada v obdobjih, ko prejemki prebivalstva rastejo realno počasneje od rasti življenjskih stroškov. Na zmanjševanje interesa za varčevanje je v preteklih letih vplivala tudi nestimulativna obrestna mera, ki ni sledila gibanju inflacije.

Dogovorjena, posebej visoka obrestna mera in predvsem koncept hranilnega pisma, ko varčevalec že ob nakupu natančno ve, koliko bo ob koncu varčevanja pridobil, zagotavljata varčevalcu določeno varnost. Nakup hranilnega pisma predstavlja realno pot za uresničitev določenega načrta, možnost za nakup dobrine trajnejše vrednosti, ki se je z zaostrovanjem pogojev potrošniškega kreditiranja bistveno zmanjšala.

Ljubljanska banka trenutno nudi hranilno pismo v štirih osnovnih vrednostih in sicer v znesku za 5.000, 10.000, 50.000 in 100.000 dinarjev.

Od trajanja varčevalne dobe — leto, dve ali tri pa je odvisno, koliko mora varčevalec ob nakupu odšteti. Tako je treba, na primer, za hranilno pismo v vrednosti 10.000 dinarjev vplačati le 4.768,50 dinarja, če bo vnovčljivo po treh letih.

Nakup hranilnega pisma, namreč ni le priložnost za tiste, ki želijo načrtno varčevati, temveč tudi možnost varne in smotrne naložbe denarja.

Še eno ugodnost velja omeniti. Hranilno pismo Ljubljanske banke se lahko glasi na ime varčevalca, na ime kogarkoli pa tudi na ime prinesnika, kar pomeni, da ga je možno tudi podariti. Ta možnost bo dobrodošla vsem, ki želijo podariti večjo vrednost, pa se ne morejo odločiti oziroma želijo, da si obdarjeni sam izbere darilo. Pričakujemo lahko, da bodo na ta način največkrat obdarjeni otroci, vnučki ali nečaki, saj bo za to tudi vrsta priložnosti kot je rojstni dan, zaključek šolskega leta, uspešno opravljen izpit ali novoletno obdarovanje. Če upoštevamo pri tem še nekatere druge pomembnejše življenjske dogodke, kot je na primer rojstvo, poroka in še kaj, lahko ugotovimo, da je hranilno pismo nadvse primerno darilo tudi za odrasle.

Hranilno pismo je že takoj na začetku pritegnilo številne varčevalce in zdi se, da je bila odločitev o uvedbi nove oblike varčevanja sprejeta v pravem trenutku.

Ljubljanska banka
Temeljna banka Gorenjske

Damijan Hafner nepremagljiv

V preteklem tednu so se direktorji kranjskih tovarn Iskra, ki izhajajo iz bivše Elektromehanike že drugič zbrali na takoimenovani IPOJADI, ki jo je ob pomoči smučarskih delavcev in merilcev iz Lipnice organizirala Telematika pod vodstvom Petra M.

Tekmovanje je bilo organizirano v Kamni gorici na lepo pripravljeni in za nekatere težko premagljivi progi. Vodstvo tekmovanja je zato v primerih padcev dovolilo ponovljeni start, kar je pridno izkoristil tudi Cene Š., vendar brez večjega speha. Tudi takrat je bil prvi Damijan Hafner, direktor Mehanizmov iz Lipnice, ki je zmagal s časom 29,59; čas prvo uvrščenega z zadnjega konca Andreja Tavčarja iz DO ERO pa je bil 1:29,49. Drugo mesto je zasedel E. Sekne, tretje F. Pogačnik, četrto V. Osojnik in peto L. Blaznik.

Ekipno zmago in prehodni pokal si je priborila DO Kibernetika.

Tekmovanje sta z obiskom počastila tudi predstavnika SOZD Pavle Gantar in Janez Kern, ki sta prisotnim razdelila medalje in priznanja.

N. Pavlin

Sindikalno prvenstvo TOZD Žarnice

V sredo, 7. marca sta OOS in OOZSMS v TOZD Žarnice organizirala sindikalno prvenstvo v veleslalomu na Starem vrhu nad Škofjo Loko. V prelepem sončnem vremenu se je na štartu zbralo 26 tekmovalcev in med njimi 4 tekmovalke. Tekmovalci so bili razvrščeni v 4 ekipe. Tekmovalna mrzlica je bila prisotna pri vseh nas in je občutno že pred samim startom rasla, saj je ekipnega zmagovalca čakal ličen pokal. Proga je bila po težavnosti stopnji med lažjimi, ker smo jo morali postaviti na drugi lokaciji, kot lani zaradi okvare žičnice.

Med posamezniki je bil vrstni red naslednji:

1. posamezniki je bil vrstni red naslednji:
1. Boris Erjavec 51.30,
2. Pavle Budna 51,89,
3. Tone Srebrnjak 52.50,
4. Janez Bratina 52.60,
5. Janko Petrič 52.99, sledijo pa Ilovar, Petrovič, Urbanec, Leban, Jaič, Žniderič, Korenč, Rebernik, Šketa, Ržen, Platiše, Šparovec, Husu, Močilnikar, Toman, Nahtigal, Benko, Sadar. Med ženskami je zmagala Ana Rakovec s časom 57.42, druga je bila Dragica Pirnar 58.79 in tretja Marina Weiss 59.87, Škofova pa proge in zvozila.

Ekipno je bila najboljša ekipa DES v sestavi Srebrnjak, Bratina in Urbanc s skupnim časom 2.38.98, druga ekipa Proizvodnje (Petrič, Ilovar, Petrovič) s časom 2.39.62 in tretja ekipa Tehnologije (Erjavec, Žniderič, Korenč) s časom 2.43.58.

Vso pohvalo zasluži Gašper Zakotnik, ki ima veliko zaslug, da smo tekmovanje sp lahko izvedli, poleg tega pa se je tudi ose angažiral pri sami izvedbi tekmovanja.

Razglasitev rezultatov in podelitev me in diplom najboljšim in pokala ekipn zmagovalcu je bila v restavraciji. Na kl klu v Medvodah ob 19. Razšli smo se v jetnem razpoloženju z željo, da nasle leto spet izvedemo tekmo z geslom »Va je sodelovati«...

Marko Kor

Prestavljeni izlet na Viševnik

Planinska sekcija Iskra Kranj obvešča prijatelje planin in turnega smučanja, da bomo organizirali prestavljeni vzpon na Viševnik v soboto, 31. marca z objavljenimi razpisnimi pogoji.

Hkrati vabimo **na množični pohod na Porezen,** ki bo v soboto, 24. marca. Odhod izpred hotela Creina bo ob 6., prevoz je brezplačen.

Klubski prvaki ŠD Iskra

V teku je 7. klubsko prvenstvo šah skega društva, Iskra, kot ena izmed prip za letošnja prvenstvena tekmovanja.

Dosedanji prvaki so bili: 1. 1974 D. S ner, 1976 M. Slak, 1979 Jože Kerec (p tem je na prvenstvu SOZD Iskra zma Brane Deželak pred Kerecem), 1980 J Papler, 1982 Bogdan Podlesnik in 19 Iztok Jelen.

Šahistke so odigrale samo dve prvens 1979 je zmagala Nevenka Golc in 1983 J Hribar.

Lani je za najlepšo partijo dobil priznan mladi Matjaž Justin, ki je sicer delil 2. 4. mesto, v srečanju z lanskim novim ju slovanskim mojstrom Leonom Gosti Vredna je ogleda.

Sicilska obramba

M. Justin — L. Gostiša

1. e4 c 5 2. Sf3 e6 3. d4 cd4 4. Sxd4 Sc6 5. S d6 6. Le3 Sf6 7. Lc4 Dc7 8. De2 a6 9.0-0 Le7 10. Lb3 0-0

Sicilska je dandanes najbolj razši njena otvoritev, saj zaradi svoje nesimetr nosti nudi bogate možnosti zapletov. Beli izbral najbolj napadalno postavo proti nek liko zadržani igri črnega, ki še ni izenač Naslednja poteza belega je uvod v rokad napad in črni mora budno paziti na raz taktične udare.

11. Thgl Sa5 12.g4 Sxb3+ 13.ab3 S Črni se je odkrižal nevarnega belopoljne lovca in umika skakaša za boljšo obramb **14.g5 b5 15.Dh5 g6** V podobnih pozicij običajen ukrep, vendar se zdi takojšn 15... Te8 s 16.. Sf8 primernejše.

16.Dh6 Te8 17.Tg3 Lf8 18.Dh4 Le7 Ali črni upal na ponavljanje potez? Nasprotn pa ima hujše naklepe. 19.Sf5! ef5 Tudi g ni boljše 20.Th3 Sf8 21.ef5 ef5 22.Ld morda je črni prezrl 24. potezo belega sicer bi se verjetno odločil za 19...h5 več obrambe. 20.Sd5 Dd8 21.Ld4 Lxg Beli je grozil 22.Th3 Sf8 23.Dh6, zato časa za Lb7. 22.Txg5 Lb7 23.Dh6 Se5. N 23..f6 bi že odločilo 24.Txg6+ hg 25.Dxg6+ Kf8 26.Dh6+ Kf7 27.Dh7+ Kf 28.Tgl z matom; črni je kralja nekako re zdaj pa propade dama, ki mora varova polje f6: 24. Lb6 Lxd5 25.Lxd8 in črni s je vdal, ker je figura dosti premalo za dam

A. Preinf